

**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Република Српска
78000 Бања Лука
Владике Платона бб
Тел: +387(0)51/493-555
Факс: +387(0)51/493-556
е-mail: revizija@gsr-rs.org

Извјештај ревизије учинка

**УПРАВЉАЊЕ ГРАНТОВИМА У ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ
САМОУПРАВЕ**

Број: РУ 005-23

Бања Лука, децембар 2024. године

САДРЖАЈ

ЗАКЉУЧАК РЕВИЗИЈЕ	1
ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА	2
ПРЕДГОВОР	3
РЕЗИМЕ	5
1. УВОД	8
1.1. Позадина и мотиви ревизије.....	8
1.2. Предмет ревизије и ревизијска питања	10
1.3. Дизајн и методолошки оквир ревизије	11
1.3.1. Обим и ограничења ревизије.....	11
1.3.2. Извори ревизијских доказа	11
1.3.3. Методе прикупљања и анализе ревизијских доказа	12
1.3.4. Критеријуми ревизије	13
1.4. Садржај и структура извјештаја	14
2. ОПИС ПРЕДМЕТА РЕВИЗИЈЕ	15
2.1. Карактеристике предмета ревизије	15
2.2. Институционалне улоге, надлежности и одговорности	17
2.3. Правна регулатива карактеристична за подручје и предмет ревизије .	18
3. НАЛАЗИ	19
3.1. Претпоставке за ефикасно управљање грантовима и планирање грантова	
3.1.1. Претпоставке за ефикасно управљање грантовима	19
3.1.2. Планирање грантова на годишњем нивоу	23
3.2. Додјела грантова	26
3.2.1. Постојање, садржај и примјена интерних аката за додјелу грантова.....	26
3.2.2. Основи и начини додјеле грантова	29
3.3. Праћење, контрола и извјештавање о грантовима	36
3.3.1. Извјештавање корисника грантова, садржај и структура извјештаја.....	36
3.3.2. Праћење, контрола и извјештавање о резултатима додијељених грантова	37
4. ЗАКЉУЧЦИ	40
5. ПРЕПОРУКЕ	43
6. ПРИЛОЗИ УЗ ИЗВЈЕШТАЈ	47

ЗАКЉУЧАК РЕВИЗИЈЕ

"УПРАВЉАЊЕ ГРАНТОВИМА У ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ"

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је, на основу Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, а у складу са ISSAI стандардима ревизије, провела ревизију учинка "Управљање грантовима у јединицама локалне самоуправе".

Циљ ове ревизије учинка је, да се испита ефикасност управљања грантовима и да се на основуведеног испитивања понуде препоруке јединицама локалне самоуправе чијим провођењем би се омогућило ефикасније и ефективније трошење јавног новца намијењеног за додјелу грантова и ефикасније поступање јединица локалне самоуправе.

Проведена ревизија је у организационо-институционалном погледу обухватила испитивање улога, надлежности и одговорности градова Бања Лука, Приједор, Прњавор, Добој, Бијељина, Требиње и општина Теслић, Модрича, Шековићи, Трново, Фоча, Вишеград, Невесиње.

Временски период који је обухваћен овом ревизијом је од 2020. до 2023. године.

Резултати ревизије су приказани у овом Извјештају.

Проведена ревизија је показала да управљање грантовима у јединицама локалне самоуправе не функционише у потпуности ефикасно. У складу са истим постоји потреба за унапјеђењем процеса управљања грантовима, како би се обезбиједило ефикасније и ефективније трошење јавног новца намијењеног за додјелу грантова и ефикасније поступање јединица локалне самоуправе.

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске, у складу са одредбама Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, је доставила Нацрт извјештаја јединицама локалне самоуправе обухваћеним овом ревизијом.

На Нацрт извјештаја није било примједби.

У складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске коначан извјештај је достављен свим институцијама којима се треба упутити. Извјештај ће бити доступан јавности путем интернет странице Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске, www.gsf-rs.org.

Извјештај садржи препоруке упућене јединицама локалне самоуправе.

Главни ревизор донио је Одлуку да се проведе ова ревизија учинка. Ревизију је провео ревизорски тим у саставу Далиборка Милијевић и Велиборка Лалић.

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

РС	Република Српска
БиХ	Босна и Херцеговина
Влада РС	Влада Републике Српске
ГСРЈС РС	Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске
ЈЛС	Јединице локалне самоуправе
Одјељења	Организационе јединице локалне управе
Методологија управљања грантовима РС	Методологија управљања грантовима за програме и пројекте који се финансирају или суфинансирају средствима буџета Републике Српске
СОФИ	Систем управљања финансијским информацијама – трезорски систем пословања јединица локалне самоуправе
ПИФ	Периодични извјештај о извршењу по рачуноводственим фондовима
ФУК	Финансијско управљање и контрола
УЈИ	Удружења од јавног интереса
ОЦД	Организације цивилног друштва
РеЛоад	Регионални програм локалне демократије на Западном Балкану
ЛОД	Јачање локалне демократије
ЛОД методологија	ЛОД методологија за додјелу средстава организацијама цивилног друштва, Приручник
УНДП	Програм Уједињених нација за развој
ЕУ	Европска унија
МЕГ пројекат	Пројекат општинског еколошког и економског управљања

ПРЕДГОВОР

Према ИССАИ оквиру ревизије, ревизија јавног сектора подразумијева три врсте ревизије: ревизију финансијских извјештаја, ревизију усклађености и ревизију учинка.¹ Ревизије учинка које проводе врховне ревизорске институције су независна, објективна и поуздана испитивања владе, владиних и других институција јавног сектора, односно програма, активности и процеса у надлежности владе и владиних институција у погледу економичности, ефикасности и ефективности. Принципи економичности, ефикасности и ефективности могу се дефинисати на сљедећи начин:²

- Принцип економичности подразумијева свођење трошкова ресурса на најмању могућу мјеру. Кориштени ресурси требају бити на располагању правовремено, у одговарајућој количини и уз одговарајући квалитет те по најбољој цијени.
- Принцип ефикасности подразумијева најбоље могуће искоришћавање расположивих ресурса. Везан је за однос кориштених ресурса и излазних вриједности остварених у погледу количине, квалитета и рокова.
- Принцип ефективности односи се на испуњавања постављених циљева и постизање предвиђених резултата.

Поред термина ревизија учинка, у теорији и пракси ревизије појављују се и други термини, као ревизија успјеха/успјешности, ревизија економичности, ефикасности и ефективности (ревизија ЗЕ) и ревизија вриједности за новац. Поменути термини у ревизијској терминологији суштински имају исто значење.

У основи, ревизијом учинка даје се одговор на сљедећа питања:

- да ли се раде прави послови;
- да ли се послови раде на прави начин.

Ревизија ефективности даје одговор на питање да ли се раде прави послови, а ревизија економичности и ефикасности да ли се послови раде на прави начин.

Мандат ревизије учинка по правилу је регулисан законом који третира ревизију јавног

„Основни циљ ревизије учинка је промоција економичности, ефикасности и ефективности. Она такође доприноси одговорности и транспарентности.“ ISSAI 300

сектора. Правни основ за провођење ревизије учинка садржан је у одредбама Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске. У одредбама Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске регулисано је да је Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске обавезна да врши:

- финансијску ревизију;
- ревизију учинка;
- друге специфичне ревизије.

У дијелу који се односи на ревизију учинка Закон о ревизији јавног сектора Републике Српске регулише сљедеће:

Главна служба за ревизију, у складу са овим законом и стандардима ревизије за јавни сектор, спроводи ревизију учинка, а на основу надлежности из члана 13. овог закона. Ревизија учинка је активност Главне службе за ревизију која подразумијева испитивање активности, програма и пројеката у надлежности Владе Републике Српске и институција јавног сектора у погледу економичности, ефикасности и ефективности.

¹ ISSAI 100 параграф 22

² ISSAI 300 параграф 11

Резултате ревизије учинка Главна служба за ревизију презентује посредством коначног извјештаја о спроведеној ревизији учинка.

Влада и ревидиране институције обавезни су да у року од 60 дана од дана пријема коначног извјештаја о спроведеној ревизији учинка сачине Акциони план за спровођење препорука ревизије учинка и да га доставе Главној служби за ревизију и надлежном скупштинском одбору ради праћења спровођења датих препорука.“

Одредбе закона које се односе на планирање и приступ ревизији, имплементацију ревизије, овлашћења за прикупљање података и информација и извјештавање о ревизији, примјењују се како на финансијску ревизију тако и на ревизију учинка.

Институције јавног сектора (Влада Републике Српске, министарства, владине агенције, јединице локалне самоуправе, јавна предузећа, јавне установе и други) у извршавању основних функција утврђених законима и другим прописима ангажују расположиве ресурсе (персоналне, материјалне, финансијске и друге).

Институције јавног сектора које извршавају повјерене им функције имају јавну одговорност за свој рад према Народној скупштини Републике Српске и јавности уопште. Јавна одговорност подразумијева да Народна скупштина Републике Српске и јавност имају право и потребу да буду информисани о раду институција јавног сектора. Народна скупштина Републике Српске, порески обвезници и јавност испољавају интересовање да ли су ресурси које су институције јавног сектора ангажовале обављајући основне функције, укључујући и буџетска средства, кориштени уз уважавање принципа економичности, ефикасности и ефективности. На овај захтјев Народне скупштине Републике Српске и јавности одговор не може у потпуности дати финансијска ревизија, те је у циљу испуњавања захтјева Народне скупштине Републике Српске и јавности, потребна ревизија учинка. Ова ревизија ће независно и професионално утврдити да ли се институције јавног сектора приликом извршавања основних функција придржавају принципа економичности, ефикасности и ефективности.

Извјештаји ревизије учинка, као основни производ ревизијског процеса, су добра основа за промјене у организацији, начину функционисања и управљању ресурсима, затим квалитетнијим и кориснички орјентисаним услугама, као и за подизање јавне одговорности на виши ниво. Извјештаји ревизије учинка су и у функцији промовисања доброг управљања и јавности рада институција јавног сектора.

Управљање јавним сектором подразумијева и унапрјеђење ефикасности и ефективности рада јавних институција. Ревизију учинка треба посматрати као институционални инструмент управљања јавним сектором. У условима када располажемо оскудним ресурсима и када је евидентан јаз између расположивих ресурса и потреба, а посебно у условима реформи у многим сегментима и структурама јавног сектора, ревизија учинка посебно добија на значају.

РЕЗИМЕ

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је, на основу Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, а у складу са ISSAI стандардима ревизије, провела ревизију учинка "Управљање грантовима у јединицама локалне самоуправе".

Циљ ове ревизије учинка је да се испита ефикасност управљања грантовима и да се на основуведеног испитивања понуде препоруке јединицама локалне самоуправе чијим провођењем би се омогућило ефикасније и ефективније трошење јавног новца намијењеног за додјелу грантова и ефикасније поступање јединица локалне самоуправе.

Налази, засновани на релевантним, поузданим и довољним ревизијским доказима, показују да:

- ✓ Јединице локалне самоуправе су ангажовале значајне финансијске, организационе и кадровске ресурсе за планирање, додјелу, праћење и извјештавање о грантовима у посматраном периоду;
- ✓ У већини стратешких докумената развоја и акционим плановима за њихову реализацију нису утврђени јасни циљеви и приоритети по областима, који ће се су/финансирати из грантова. Приоритети по областима, општи, посебни циљеви, програми/пројекти који ће се су/финансирати из грантова дјелимично су утврђени у секторским стратегијама и другим планским документима јединица локалне самоуправе. Индикатори за праћење реализације програма/пројеката дефинисани су без квантитативних карактеристика;
- ✓ Примјена различитог методолошког оквира за управљање грантовима у јединицама локалне самоуправе резултира и различитим праксама у планирању и додјели грантова. Посебну методологију за управљање грантовима јединице локалне самоуправе нису израђивале, осим појединачних интерних аката за додјелу грантова;
- ✓ Одређене евиденције о грантовима у надлежним одјељењима локалне управе су успостављене, али између надлежних одјељења није успостављена довољна координација активности и размјена података у управљању грантовима. Јединствене и потпуне евиденције и базе података о корисницима грантова и грантовима, а које су значајне за управљање грантовима, локалне управе нису успоставиле;
- ✓ Одјељења локалне управе и корисници грантова који су на унапријед утврђеним позицијама у буџетима нису израђивали и достављали одјељењима за финансије буџетске захтјеве са јасним основом планирања, везом са стратешко-развојним и планским документима, образложењем намјене грантова и начина додјеле;
- ✓ Висина грантова се већином утврђује на основу извршења буџета из претходних буџетских година, броја и износа су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова, уз дјелимично кориштење информација о програмима/пројектима и активностима који су извјесни у наредној години;
- ✓ У половини локалних управа је успостављен систем финансијског управљања и контроле са пратећим документима за процес управљања грантовима;
- ✓ Резултати ревизије показују да је различит ниво успостављености нормативног оквира за додјелу грантова, његова комплетност, садржај и примјена у јединицама локалне самоуправе, а у зависности од врсте гранта;

- ✓ Најзначајнија средства из грантова додијељена су на основу унапријед утврђене позиције у буџету и на основу појединачно поднесеног захтјева од стране корисника грантова у јединицама локалне управе, а најмање средстава је додијељено на основу јавног позива/огласа;
- ✓ Након одобравања грантова у локалним управама су за су/финансиране програме/пројекте и активности са организацијама цивилног друштва закључени уговори којима се утврђују права и обавезе даваоца и корисника грантова, са осталим корисницима грантова нису закључивани уговори;
- ✓ Корисници грантова нису достављали извјештаје о намјенском трошењу средстава на дефинисан начин и у датим роковима, а извјештаји не садрже потпуне податке, информације и показатеље успјешности су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова и њиховој реализованости;
- ✓ Праћење и контролу над реализацијом додијељених грантова врше надлежна одјељења локалне управе и комисије/тимови за праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова, а која се заснива на информацијама из наративних и финансијских извјештаја корисника грантова;
- ✓ У извјештајима о реализацији стратешко-развојних и других планских докумената, извјештајима о раду градо/начелника и локалне управе, извјештајима о извршењу буџета недостају аналитички подаци о планираним и provedеним програмима/пројектима и активностима, одобреним и утрошеним финансијским средствима додијељеним из грантова по појединачним програмима/пројектима, планираним и оствареним резултатима и њиховом утицају на остваривање постављених циљева.

На основу налаза ревизије учинка утврђени су закључци.

Основни закључак ове ревизије је да управљање грантовима у јединицама локалне самоуправе не функционише у потпуности ефикасно. У складу са истим постоји потреба за унапрјеђењем процеса управљања грантовима, како би се обезбиједило ефикасније и ефективније трошење јавног новца намијењеног за додјелу грантова и ефикасније поступање јединица локалне самоуправе.

У складу са основним закључком утврђени су и појединачни закључци:

- ✓ Основне правне, управљачке и административне претпоставке за ефикасно управљање грантовима нису у потпуности испуњене;
- ✓ Планирање грантова се врши по правилима и процедурама планирања буџета, а на основу пракси из ранијег периода;
- ✓ Успостављени нормативни оквир за додјелу грантова, односно његова комплетност, садржај и примјена, не обезбјеђују у потпуности ефикасно управљање грантовима;
- ✓ У јединицама локалне самоуправе су присутни различити начини додјеле грантова који углавном не обезбјеђују исте услове за све кориснике грантова;
- ✓ Извјештаји корисника грантова не садрже податке и информације који би могли бити у функцији утврђивања ефикасности и ефективности трошења грантова;
- ✓ Праћење, контрола и извјештавање о додијељеним грантовима није у потпуности засновано на постојању адекватних података и индикатора за оцјену успјешности реализације грантова.

На основу презентованих налаза и изнесених закључака заснованих на релевантним, поузданим и довољним ревизијским доказима, креиране су препоруке ревизије за јединице локалне самоуправе.

Провођењем ових препорука могуће је унаприједити процес управљања грантовима кроз активности планирања, додјеле, праћења, анализе и извјештавања.

У циљу обезбјеђења ефикаснијег и ефективнијег трошење јавног новца намијењеног за додјелу грантова и ефикаснијег поступања локалних управа, јединице локалне самоуправе, треба да:

- ✓ Обезбиједити усаглашеност програма/пројеката са стратешко-развојним документима и дефинишу кључне индикаторе успјешности за праћење реализације програма/пројеката и грантова;
- ✓ Донесу методологију за управљање грантовима за програме/пројекте и активности који се су/финансирају грантовима из буџета јединица локалне самоуправе;
- ✓ Успоставе функционалне евиденције и базе података о грантовима на нивоу јединица локалне самоуправе;
- ✓ Обезбиједити реално планирање и приказивање грантова у буџетима јединица локалне самоуправе;
- ✓ Обезбиједити квалитетнији и једноставнији интерни нормативни оквир, компатибилан и комплементаран са методологијом управљања грантовима;
- ✓ Унаприједити праксе додјеле грантова и додјелу грантова врше на начин који обезбјеђује једнаке услове за све кориснике;
- ✓ Обезбиједити ефикасност и транспарентност поступка додјеле грантова;
- ✓ Унаприједити праћење, контролу и извјештавање у функцији успјешности управљања грантовима и програма/пројеката који се финансирају из грантова.

1. УВОД

Грантови представљају врсту буџетских расхода на које се примјењују сва општа начела која се односе на јавне расходе и која су утврђена у важећој регулативи Републике Српске (у даљем тексту: РС). Основно начело које је дефинисано Законом о буџетском систему Републике Српске³ је да сви буџетски корисници треба да обезбиједи законито, ефикасно, ефективно, одговорно и транспарентно трошење јавних средстава. Европска повеља о локалној самоуправи наглашава да критерији за расподјелу грантова требају, по правилу, бити јасно дефинисани у складу са законским оквиром.⁴

У мапама процеса управљање грантовима у јединицама локалне самоуправе (у даљем тексту: ЈЛС) је утврђено да би управљање грантовима било законито, ефикасно, ефективно, одговорно и транспарентно локалне управе треба да обезбиједи реалност у планирању, довољну нормативну уређеност, транспарентне процедуре и додјелу грантова, праћење грантова и садржајно извјештавање о реализацији грантова и резултатима реализованих грантова.⁵

Управљање грантовима усмјерено према резултатима обухвата активности усмјерене ка остваривању стратешких и развојних циљева дефинисаних у стратешко-развојним документима. Сам процес управљања грантовима се односи на активности планирања грантова, утврђивање критерија додјеле грантова и провођење процедура додјеле грантова, праћење реализације грантова, евалуације грантова и извјештавања о реализованим грантовима и постигнутим резултатима.

1.1. Позадина и мотиви ревизије

Поступак планирања, додјеле, евалуације, извјештавања и контроле средстава грантова за све буџетске кориснике који у својим буџетима имају планирану позицију грантова на нивоу РС је уредило Министарство финансија Републике Српске Методологијом управљања грантовима за програме и пројекте који се финансирају или суфинансирају средствима буџета Републике Српске⁶ (у даљем тексту: Методологија управљања грантовима РС), а која није обавезујућа за ЈЛС. ЈЛС нису методолошки уредиле управљање грантовима, а дјелимично примјењују Методологију управљања грантовима РС.

Грантови се додјељују из буџета ЈЛС по различитим основама и на годишњем нивоу се су/финансирају различите врсте програмско/пројектних активности. Средства за текуће грантове су усмјерена за: политичке организације, организације цивилног друштва (у даљем тексту: ОЦД), општинске борачке организације, спортске и омладинске организације и удружења, етничке и вјерске организације и удружења, организације у области здравствене и социјалне заштите, организације и удружења у области образовања и науке, организације и удружења у области културе, за афирмацију породице, у области туризма, удружења пензионера, ватрогасна

³ Члан 60. Закон о буџетском систему Републике Српске "Службени гласник Републике Српске", број 121/12, 52/14, 103/15 и 15/16

⁴ Европска повеља о локалној самоуправи је сачињена у Стразбуру, 15. октобра 1985. године, <https://www.alvrs.com/UcitaneSlike/admin/Dokumenti/evropska-povelja-o-lokalnoj-samoupravi-final-2.pdf>

⁵ Циљ процеса управљање грантовима у мапама процеса јединица локалне самоуправе

⁶ Децембар 2014. године

друштва, заједнице етажних власника, јавне установе, јавна предузећа, физичка лица.

Извјештаји о проведеним финансијским ревизијама општина/градова за 2022. годину⁷ указују на одређене проблеме који прате управљање грантовима:

- ✓ Нису донесена интерна акта за додјелу грантова са дефинисаним правилима и критеријима за додјелу грантова;
- ✓ Додјела грантова се не врши у складу са донесеним интерним актима за додјелу грантова;
- ✓ Корисници грантова не достављају извјештаје о намјенском трошењу грантова у складу са обавезама прописаним у интерним актима ЈЛС.

У Водичу кроз анализу кључних проблема управљања финансијама на локалном нивоу⁸ се наводи да су код појединих општина утврђени недостаци у вези са додјелом грантова. Додјела грантова у ЈЛС је вршена без јавног позива/огласа, провођења поступка оцјене, нису дефинисани начин и критерији расподјеле појединих врста грантова и није вршена контрола додијељених грантова, а корисници грантова нису подносили извјештаје о намјенском трошењу грантова.

Шест ЈЛС⁹ из РС је укључено у Регионални програм локалне демократије на Западном Балкану 2 (у даљем тексту: РеЛоад2) 2021-2024. година. РеЛоад2 је четворогодишњи пројекат који имплементира УНДП. У оквиру овог пројекта се наводи да је још увијек недовољно развијена сарадња између ЈЛС и ОЦД, а недостатак транспарентности у су/финансирању ОЦД из јавних извора се препознаје као једна од највећих препрека развоја и функционисања цивилног друштва.

УНДП је проводио и пројекат Регионални програм локалне демократије на Западном Балкану (РеЛоад1, 2017-2020. година) у које је било укључено десет ЈЛС¹⁰ из РС и Пројекат јачања локалне демократије (ЛОД 1, 2, 3 и 4, 2009-2016. година) у који је било укључено 22 ЈЛС из РС. Током провођења пројекта ЛОД 1 и ЛОД 2 израђена је ЛОД методологија за додјелу средстава организацијама цивилног друштва, приручник (у даљем тексту: ЛОД методологија) која је на располагању ЈЛС 2012. године. ЛОД методологија израђена је са циљем да обезбиједи транспарентан систем расподјеле финансијских средстава и односи се на грантове додијељене ОЦД, али не и на друге врсте грантова које ЈЛС додјељују.

У периоду 2020-2023. година ЈЛС су за грантове из буџета додијелиле око 375 милиона КМ, са трендом раста од 55%, а укупни расходи ЈЛС за исти период су 2,8 милијарди КМ и имају нешто блажи тренд раста, и то 43% у 2023. у односу на 2020. годину.

Укупни грантови према Периодичном извјештају о извршењу по рачуноводственим фондовима (у даљем тексту: ПИФ) чине 15% у структури расхода ЈЛС. У структури грантова око 80% средстава се односи на текуће грантове, а око 20% на капиталне грантове.

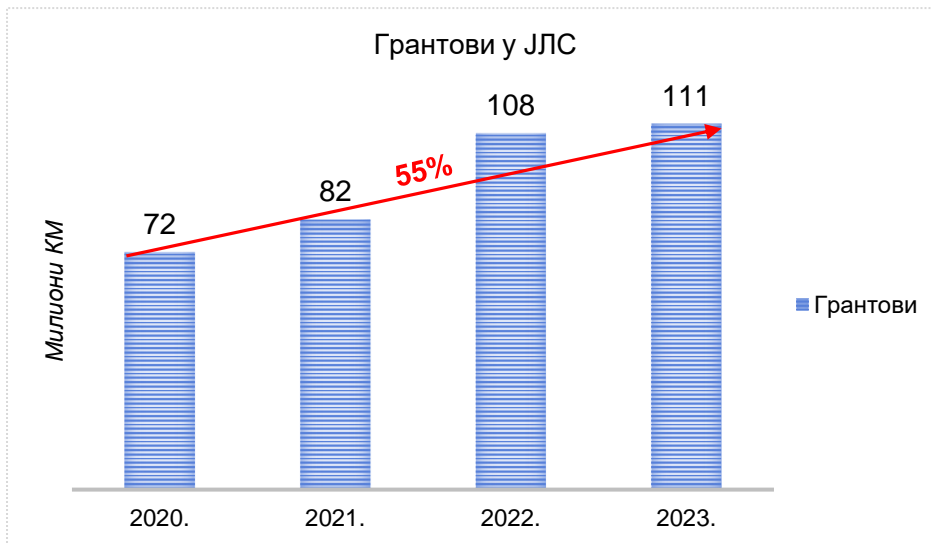
⁷ <https://gsr-rs.org/revizorski-izvjestaji/>

⁸ Савез општина и градова Републике Српске, Бијељина, април 2023. година

⁹ Приједор, Градишка, Град Источно Сарајево, Рудо, Угљевик и Гацко

¹⁰ Бања Лука, Бијељина, Требиње, Теслић, Модрича, Братунац, Брод, Пале, Рудо и Соколац

Графикон број 1. Додијељени грантови из буџета ЈЛС од 2020-2023. године

Извор података: Министарство финансија Републике Српске; Илустрација ГСРЈС РС

1.2. Предмет ревизије и ревизијска питања

Предмет ове ревизије учинка је управљање грантовима у ЈЛС посматрано кроз поступке и процедуре планирања, додјеле грантова, праћења, контроле и извјештавања о трошењу додијељених грантова и показатељима успјешности.

Основни циљ ревизије је ефикасност управљања грантовима и да се на основу проведеног испитивања понуде препоруке ЈЛС чијим провођењем би се омогућило ефикасније и ефективније трошење јавног новца намијењеног за додјелу грантова и ефикасније поступање ЈЛС. Посебни циљеви ревизије исказани су кроз ревизијска питања.

Приступ у овој ревизији представља комбинацију приступа оријентисаног на резултате и системског приступа. Приступ оријентисан на резултате је усмјерен на испитивање резултата који су остварени додјелом грантова, а системски приступ на испитивање обезбјеђења претпоставки за ефикасно управљање грантовима. Ова ревизија учинка је ревизија управљачког процеса примарно оријентисана на ефикасност, а у појединим сегментима на ефективност.

Основно ревизијско питање на које се тражи одговор у овој ревизији учинка је:

Да ли јединице локалне самоуправе ефикасно управљају грантовима?

Да би се добио одговор на основно ревизијско питање, ревизијска питања на која се тражи одговор у овој ревизији учинка су:

1. Да ли су испуњене основне претпоставке за ефикасно управљање грантовима?
2. Да ли се грантови додјељују на начин и у роковима који омогућавају успјешну реализацију програмско/пројектних активности корисника грантова?
3. Да ли је праћење, контрола и извјештавање о додијељеним грантовима у функцији успјешног управљања грантовима у ЈЛС?

1.3. Дизајн и методолошки оквир ревизије

1.3.1. Обим и ограничења ревизије

Ревизија учинка је испитала управљање грантовима у 13 ЈЛС, и то: градови Бања Лука, Приједор, Прњавор, Добој, Бијељина, Требиње и општине Теслић, Модрича, Шековићи, Трново, Фоча, Вишеград, Невесиње. Детаљнија испитивања су обухватила осам ЈЛС¹¹ из изабраног узорка фокусирајући се на појединачне предмете и процедуре планирања, додјеле и праћења додијељених грантова.

Избор ЈЛС извршен је на основу неколико релевантних критерија. Основни критерији за избор узорка ЈЛС су:

- ✓ Степен развијености;
- ✓ Административно-територијални распоред;
- ✓ Вриједност планираних и додијељених грантова у односу на укупне расходе;
- ✓ Методолошке разлике у приступу и праксе у планирању и додјели грантова;
- ✓ Учешће у међународним пројектима ЛОД1-4, РеЛоаD1 и 2.

Избором узорка на овај начин ревизијом је обухваћено око 60% од укупне вриједности грантова у буџетима свих ЈЛС на годишњем нивоу и 20% ЈЛС, што указује да је ријеч о репрезентативном узорку са аспекта ревизије.

Овом ревизијом је обухваћен временски период од четири године и то период 2020-2023. година посматрајући генералне показатеље о управљању грантовима и структуру грантова у ЈЛС. Ревизија је примарно испитивала управљање текућим грантовима, имајући у виду њихово доминантно учешће у структури грантова. У оквиру текућих грантова су обухваћени грантови спортским организацијама и клубовима, грантови ОЦД, грантови за удружења и организације у области културе, грантови омладинским организацијама, грантови у области социјалне и здравствене заштите, грантови додијељени корисницима који имају статус удружења од јавног интереса (у даљем тексту: УЈИ) и корисницима грантова који имају унапријед утврђене позиције у буџету, те друге врсте грантова специфичне за поједине ЈЛС. Ревизија се није бавила оцјеном правилности додјеле грантова и рачуноводственим третманом грантова, јер су то питања у надлежности финансијске ревизије.

1.3.2. Извори ревизијских доказа

Да би се добили одговори на постављена ревизијска питања, потребни подаци, информације и документи су прибављани од ЈЛС, те одређени подаци и информације од Министарства финансија.

Потребни подаци и информације су прикупљени у ЈЛС из следећих извора:

- ✓ Законских и подзаконских прописа који су релевантни за управљање грантовима у ЈЛС;
- ✓ Интерних аката (програма, правилника, одлука и др.), правила и процедура ЈЛС;
- ✓ Стратешких докумената и акционих планова ЈЛС;
- ✓ Средњорочних и годишњих планова рада ЈЛС;

¹¹ Приједор, Добој, Бијељина, Требиње, Невесиње, Вишеград, Трново и Шековићи

- ✓ Буџета и извјештаја о извршењу буџета;
- ✓ Финансијских извјештаја, рачуноводствених књига и евиденција ЈЛС;
- ✓ Система управљања финансијским информацијама – трезорски систем пословања ЈЛС – СОФИ;
- ✓ Јавних позива/огласа за додјелу грантова, записника и бодовних листи;
- ✓ Појединачних предмета додјеле грантова;
- ✓ Појединачних извјештаја корисника грантова о намјенском трошењу средстава;
- ✓ Извјештаја комисија и надлежних одјељења о праћењу и контроли додијељених грантова;
- ✓ Извјештаја и информација о реализацији стратешких и других планских и програмских докумената;
- ✓ Постојећих релевантних докумената и евиденција ЈЛС о планирању, додјели и извјештавању о додијељеним грантовима.

Током провођења ревизије кориштене су и доступне методологије, приручници, извјештаји, анализе и информације домаћих и међународних организација које се односе на управљање грантовима и које се налазе у Прилогу овог извјештаја.¹²

1.3.3. Методе прикупљања и анализе ревизијских доказа

Потребни подаци и информације из наведених извора су прибављени путем:

- ✓ Прегледа законских и подзаконских прописа;
- ✓ Прегледа нормативних аката ЈЛС;
- ✓ Прегледа стратешких докумената, акционих планова, програмских и пројектних докумената ЈЛС;
- ✓ Инспекције - прегледа документације ЈЛС која се односи на управљање грантовима;
- ✓ Интервјуа/разговора са представницима ЈЛС;
- ✓ Прегледа евиденција о грантовима у ЈЛС;
- ✓ Упитника за одабрани узорак ЈЛС;
- ✓ Аналитичких поступака;
- ✓ Студија случаја.

Значајни подаци и информације квантитативног и квалитативног карактера добијени су путем одржавања 44 састанка са 107 представника ЈЛС.

Анализа и вредновање података и информација је извршена примјеном сљедећих метода:

- ✓ Анализа законских и подзаконских прописа;
- ✓ Квалитативна и квантитативна анализа нормативних аката и документације ЈЛС;
- ✓ Анализа стратешких докумената, планова и програма који се односе на управљање грантовима у ЈЛС;

¹² Прилог број 1. Листа референци – попис аката

- ✓ Методе компаративне анализе;
- ✓ Аналитички поступци;
- ✓ Методе статистичке анализе;
- ✓ Анализа садржаја интервјуа/разговора;
- ✓ Анализа студије случаја;
- ✓ Анализа садржаја упитника;
- ✓ Друге методе у зависности од врсте прикупљених података и информација.

1.3.4. Критеријуми ревизије

Критерији ревизије формиран су у складу са врстом, природом и карактером предмета и приступа ревизије. Основни критерији произилазе из закона, стратегија, јавних политика и других релевантних докумената ЈЛС.

На основу наведеног кориштени су сљедећи критерији ревизије:

- ✓ ЈЛС су у стратешко-развојним документима утврдиле циљеве и приоритете по областима за су/финансирање програма/пројеката и активности из грантова, као и резултате које је потребно остварити и индикаторе за мјерење успјешности;
- ✓ Планирање грантова се заснива на јединственој методологији, а у складу са циљевима и приоритетима утврђеним у стратешким и планским документима;
- ✓ Постојање евиденција и/или база података о корисницима грантова и грантовима и добра комуникација и координација између одјељења;
- ✓ ЈЛС су кроз систем финансијског управљања и контроле успоставиле контролу планирања и додјеле грантова;
- ✓ Постојање и примјена интерних аката ЈЛС који омогућавају ефикасну додјелу грантова;
- ✓ Грантови се додјељују путем јавних позива/огласа, уз примјену интерних поступака и процедура ЈЛС, једнаку доступност и услове за потенцијалне кориснике грантова;
- ✓ Временска усклађеност између додјеле, трансфера средстава грантова и провођења програмских/пројектних активности које се су/финансирају из грантова;
- ✓ Обрасци који се примјењују приликом аплицирања за додјелу грантова и извјештавање садрже елементе који омогућавају оцјену успјешности управљања грантовима;
- ✓ Корисници грантова у прописаним роковима и на прописан начин извјештавају ЈЛС о трошењу додијељених грантова, о постигнутим резултатима провођењем програмских/пројектних активности које су су/финансиране из грантова;
- ✓ ЈЛС континуирано прате реализацију програма/пројеката који се су/финансирају из грантова;
- ✓ Комисије/тимови за праћење програмско/пројектних активности или надлежна одјељења извјештавају градо/начелнике и скупштине општине/града о грантовима;
- ✓ ЈЛС врше анализу и евалуацију додијељених грантова у погледу остварених резултата и циљева.

Утврђивањем и примјеном наведеног обима ревизије, извора и начина прикупљања потребних података и информација и њиховом анализом обезбијеђени су довољни, релевантни и поуздани ревизијски докази, те кориштењем дефинисаних критерија формирано налази и закључци ревизије.

1.4. Садржај и структура извјештаја

Овај Извјештај ревизије учинка садржи сљедећа поглавља, у којима су представљени:

- 1 Увод** – основни мотиви због којих се ГСРЈС РС определијелила да проведе ревизију учинка која се односи на управљање грантовима у ЈЛС. У овом поглављу представљен је дизајн ревизије кроз ревизијска питања, критеријуме ревизије, обим и ограничења ревизије, изворе и методе прикупљања и анализе података.
- 2 Опис предмета ревизије** – карактеристике предмета ревизије, институционалне улоге, надлежности и одговорности и регулатива карактеристична за локалну самоуправу и буџетски систем РС и управљање грантовима.
- 3 Налази** – налази који дају одговоре на постављено основно и остала ревизијска питања. Налази ревизије подијељени су у неколико поглавља, у складу са ревизијским питањима.
- 4 Закључци** – закључци на основу налаза који су подржани ревизијским доказима.
- 5 Препоруке** – дате су препоруке чијим провођењем би се омогућило ефикасније и ефективније трошење јавног новца намијењеног за додјелу грантова и ефикасније поступање ЈЛС.

На крају овог Извјештаја ревизије учинка су дати прилози који детаљније приказују и објашњавају поједине налазе у Извјештају.

2. ОПИС ПРЕДМЕТА РЕВИЗИЈЕ

2.1. Карактеристике предмета ревизије

Према Методологији управљања грантовима за програме и пројекте који се финансирају или суфинансирају средствима буџета Републике Српске под грантовима се подразумијевају бесповратна финансијска средства из буџета која имају за циљ да помогне у обављању редовних активности/програма или специфичне групе активности/пројеката примаоца гранта. Грантови би се требали додјељивати циљаној групи корисника с циљем су/финансирања програма/пројеката и активности како би се олакшало остваривање одређених резултата којима се желе постићи циљеви утврђени политикама институција.

Према члану 95. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног оквира за буџетске кориснике¹³ грантови се исказују као текући и капитални грантови дати у земљи или у иностранство. Грантови се дијеле на текуће, који се дају у сврху текуће потрошње, и капиталне, који се дају у сврху капиталних улагања од стране примаоца гранта.

Грантови у земљи обухватају текуће и капиталне грантове непрофитним субјектима, као што су политичке, хуманитарне, спортске и омладинске, етничке и вјерске организације и удружења, организације и удружења за афирмацију породице и заштиту права жена, дјече, избјеглих и расељених лица, бораца и особа са инвалидитетом, организације и удружења у области здравствене и социјалне заштите, образовања, науке и културе, економске и привредне сарадње и слично, те остале текуће и капиталне грантове у земљи. Остали текући и капитални грантови у земљи обухватају трансфере јавним и приватним финансијским и нефинансијским (профитним) субјектима из различитих области привреде који немају карактер субвенција, те трансфере појединцима (физичким лицима) које немају карактер дознака на име социјалне заштите.

Како је приступ у овој ревизији првенствено оријентисан на резултате важно је дати и теоретско објашњење управљања заснованог на резултатима. Управљање засновано на резултатима прати приступ усклађен са кључним фазама програмског/пројектног циклуса. Управљање засновано на резултатима је стратегија руковођења која обезбјеђује да њени процеси, поступци и услуге доприносе у постизању жељених резултата (излазних резултата, исхода/крајњих резултата и утицаја резултата на стање).¹⁴

Прва фаза процеса (фаза планирања) укључује постављање визије и дефинисање оквира резултата. Након тога, фаза имплементације почиње и праћење постаје суштински задатак који помаже да се постижу жељени резултати. Праћење и анализа су кључне компоненте процеса, заснивају се на јасно дефинисаним одговорностима за резултате и захтијевају стално праћење и самопроцјену напретка, укључујући и извјештавање о учинку. У јавном сектору усмјереност на резултате успјешности представља већи изазов у односу на приватни сектор у којем је профит јасан показатељ успјешности.¹⁵

¹³ "Службени гласник Републике Српске", број 98/16, 115/17 и 118/18

¹⁴ Handbook, Results-based Management and the 2030 Agenda for Sustainable Development, United Nations, Vienna, 2018.

¹⁵ Исто.

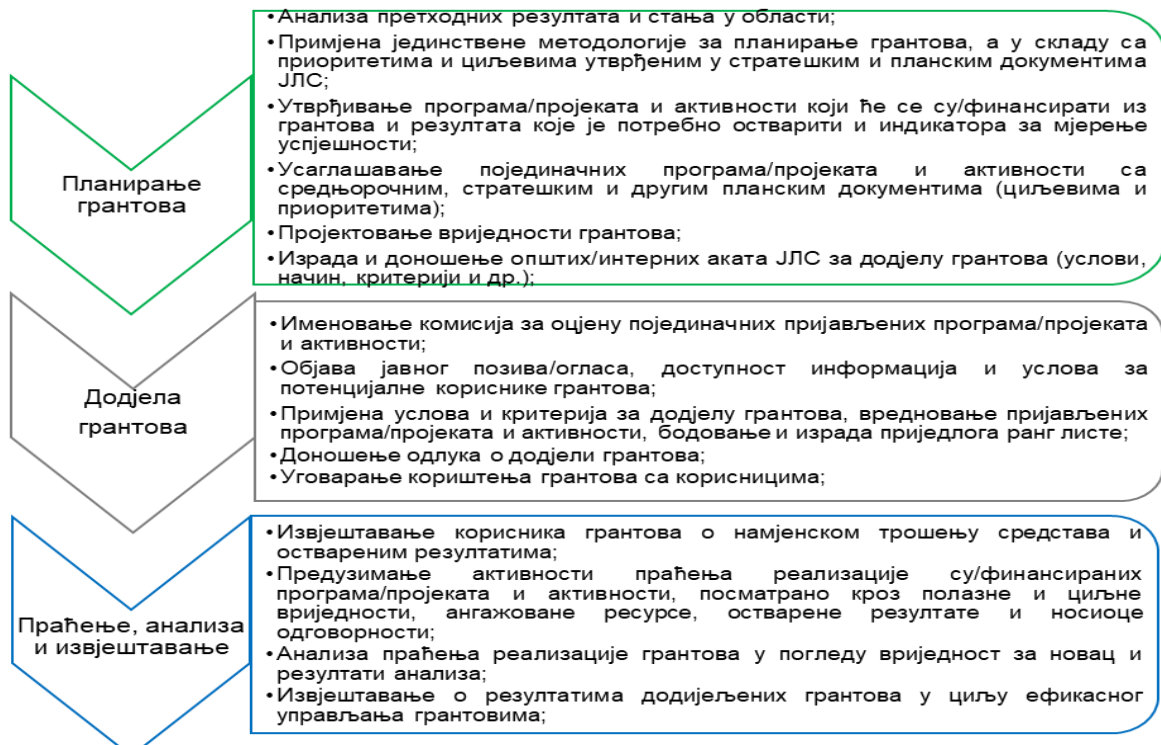
Графикон број 2. Животни циклус управљања засновано на резултатима

Извор података: *Handbook on Planning, Monitoring and Evaluation for Development Results, United Nations Development Programme, New York, 2009*; Илустрација: ГСРЈС РС

Управљање грантовима подразумева више активности предвиђених важећом регулативом РС. Свака од активности има своје специфичности у односу на захтјеве и принципе управљања грантовима засновано на резултатима. Управљање грантовима проводи се кроз следеће активности, и то: планирање, додјела, праћење, анализа и извјештавање. Свака активност се састоји од више поступака. Најважније активности за управљање грантовима засновано на резултатима су приказане на наредном графикону.

Графикон број 3 - Активности у процесу управљања грантовима у ЈЛС

Извор података: *Регулатива којом се уређује буџетски систем РС*; Илустрација: ГСРЈС РС

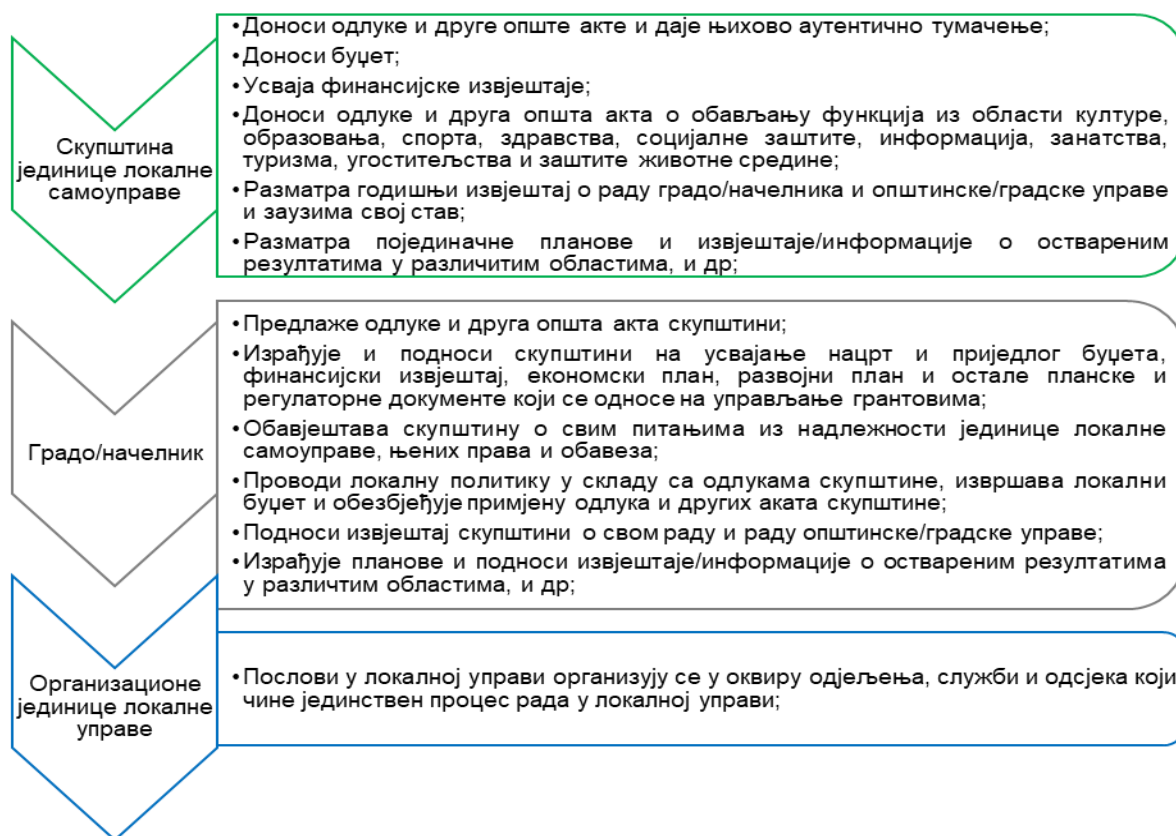
2.2. Институционалне улоге, надлежности и одговорности

ЈЛС су самосталне у управљању грантовима у складу са важећом регулативном карактеристичном за организовање и функционисање ЈЛС и буџетски систем РС. Законом о локалној самоуправи¹⁶ прописане су и самосталне надлежности ЈЛС. У оквиру самосталних надлежности које се односе на управљање грантовима су:

- ✓ Усвајање стратегија, односно програма развоја ЈЛС;
- ✓ Доношење буџета и усвајање финансијских извјештаја буџета;
- ✓ Обављање специфичне функције у области културе, образовања, спорта, здравства и социјалне заштите, цивилне заштите, информација, занатства, туризма, угоститељства и заштите животне средине, подстиче активности и пружа помоћ удружењима грађана чија дјелатност је од интереса за ЈЛС.

Органи ЈЛС у РС су скупштина општине/града и градо/начелник. Скупштина општине/града је орган одлучивања и креирања политике ЈЛС и њене надлежности проистичу из изворних и самосталних надлежности ЈЛС, дефинисаних уставом, законом и статутом ЈЛС. Исто вриједи и за надлежности градо/начелника, који је за свој рад и законитост свих аката које предлаже скупштини општине/града њој и одговоран.

Графикон број 4 – Надлежности органа јединица локалне самоуправе везано за управљање грантовима

Извор података: Закон о локалној самоуправи и статуту ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

¹⁶ "Службени гласник Републике Српске", број 97/16, 36/19 и 61/21

2.3. Правна регулатива карактеристична за подручје и предмет ревизије

Основна правна регулатива која се односи на организовање и функционисање ЈЛС, буџетски систем РС и управљање грантовима је Закон о локалној самоуправи¹⁷, Закон о буџетском систему Републике Српске¹⁸ и други законски и подзаконски акти релевантни за планирање, додјелу грантова, праћење, анализу и извјештавање о резултатима грантова.

Поред наведених закона, за управљање грантовима су релевантни и други закони у зависности од области из које се додјељују грантови за појединачне програме/пројекте и активности (култура, спорт, удружења и фондације, финансирање политичких странака које имају одборнике у скупштинама ЈЛС, организације из области борачко-инвалидске заштите).

Сва важна правна акта која се односе на предмет ове ревизије учинка су наведена у Листи референци, која се налази у Прилогу овог извјештаја.¹⁹

¹⁷ "Службени гласник Републике Српске", број 97/16, 36/19 и 61/21

¹⁸ "Службени гласник Републике Српске", број 121/12, 52/14, 103/15 и 15/16

¹⁹ Прилог број 1. Листа референци – попис аката

3. НАЛАЗИ

ЈЛС су ангажовале значајне финансијске, организационе и кадровске ресурсе у процесу управљање грантовима. У 13 ЈЛС су била укључена 63 одјељења, а у зависности од локалне управе се крећу од једног до девет одјељења. Поред градо/начелника и начелника одјељења у планирању, додјели, праћењу и извјештавању о грантовима је учествовало око 100 самосталних стручних сарадника и шефова служби/одсјека у локалним управама. Поред наведених ресурса у процесу управљања грантовима учествују и комисије за оцјену програмско/пројектних активности и комисије/тимови за праћење реализације су/финансираних програмско/пројектних активности које најчешће броје од три до пет чланова, у зависности од врсте гранта и ЈЛС.

3.1. Претпоставке за ефикасно управљање грантовима и планирање грантова

Основне претпоставке за ефикасно управљање грантовима у ЈЛС су:

Основне претпоставке за ефикасно управљање грантовима	→	Стратешко-развојна документа са јасно исказаним циљевима и приоритетима по областима који се намјеравају постићи су/финансирањем програма/пројектата из грантова;
	→	Утврђени индикатори успјешности који се примјењују за оцјену ефикасности и ефективности управљања грантовима;
	→	Постојање и примјена методологија за управљање грантовима ЈЛС;
	→	Постојање евиденција и база података о корисницима грантова и грантовима и добра комуникација и координација између одјељења локалне управе;
	→	Успостављен функционалан систем финансијског управљања и контроле као управљачки механизам;
	→	Постојање, комплетност, садржај и примјена интерних аката ЈЛС за додјелу грантова.

Илустрација: ГСРЈС РС

3.1.1. Претпоставке за ефикасно управљање грантовима

Одређени подаци о грантовима, у зависности од врсте гранта, основа и начина додјеле су садржани у стратегијама развоја, секторским стратегијама, средњорочним и годишњим плановима градо/начелника и одјељења. Подаци и информације о грантовима садржани су и у плановима корисника грантова и плановима за су/финансирање програма/пројектата и активности из грантова у одређеним областима које један број ЈЛС израђује на годишњем нивоу након усвајања буџета.

Са важећим стратегијама развоја располажу у 10 од 13 ЈЛС²⁰, од чега су четири израђене или ревидиране стратегије развоја у складу са новим регулаторним оквиром.²¹ ЈЛС су израђивале акционе планове за реализацију стратегија развоја на трогодишњем или годишњем нивоу. Једно од начела система стратешког планирања и управљања развојем је и начело одговорности, ефективности и ефикасности које подразумева да ЈЛС приликом израде стратешких докумената, и уопште током процеса стратешког планирања и управљања развојем, поступају одговорно, ефективно и ефикасно. Ово начело је нарочито важно током поступака усклађивања стратешког, средњорочног и буџетског планирања грантова. У складу са наведеним начелом грантови нису у функционалној вези са циљевима дефинисаним у стратешко-развојним документима ЈЛС. У стратешко-развојним документима и акционим плановима за њихову имплементацију нису утврђени јасни циљеви и приоритети по областима који су од значаја за ЈЛС и који ће се постићи су/финансирањем програма/пројеката из грантова.

ЈЛС располажу и секторским стратегијама, као што су стратегије развоја културе, стратегије социјалне заштите, омладинске политике, као и средњорочним и годишњим плановима који се доносе за одређене врсте грантова из којих ће се су/финансирати програми/пројекти и активности. Двије ЈЛС²² располажу са средњорочним програмима рада градо/начелника и локалне управе за период 2023-2025. година, од када је и обавеза по новом регулаторном оквиру. ЈЛС су већином израдиле средњорочне планове рада градо/начелника и локалне управе за период 2024-2026. година. У посматраном периоду локалне управе су израђивале годишње планове рада градо/начелника и локалне управе. У секторским стратегијама, средњорочним и годишњим плановима рада градо/начелника и локалне управе су дијелом утврђени приоритети по областима, циљеви, програми/пројекти који ће се су/финансирати из грантова.

Индикатори за праћење реализације програма/пројеката који се планирају су/финансирати из грантова нису јасни, немају квантитативне карактеристике, што указује на отежано праћење, оцјену успјешности програма/пројеката и утицај на циљеве ЈЛС. На примјер јединице мјере за показатељ успјешности су дефинисане као: "одређено побољшање, дјелимично, повећано, остварен напредак, број подржаних удружења и организација из грантова, повећано издвајање средстава за 10% за спортске организације и клубове, повећан број омладинских организација које ће добити средства из грантова".

Методолошки оквир за управљање грантовима

Примјена различитог методолошког оквира за управљање грантовима у ЈЛС резултира и различитим праксама у планирању и додјели грантова. Посебну методологију за управљање грантовима ЈЛС нису израђивале, осим појединачних интерних аката за додјелу грантова. Иако Методологија управљања грантовима РС

²⁰ Добој, Шековићи и Трново не располажу важећим стратегијама развоја

²¹ Закон о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској "Службени гласник Републике Српске", број 63/21; Уредба о стратешким документима у Републици Српској "Службени гласник Републике Српске", број 94/21 и Уредба о спроведбеним документима у Републици Српској "Службени гласник Републике Српске", број 08/22. Регулаторним оквиром уређен је систем стратешког планирања, процедуре израде и структура стратешких и спроведбених докумената, дефинисана је форма која треба да садржи приоритете, претходно секторске циљеве, мјере и програме/пројекте.

²² Прњавор и Модрича

није обавезујућа за ЈЛС, одређене грантове ЈЛС планирају и додјељују у складу са истом.

Планирање и додјела грантова у складу са Методологијом управљања грантовима РС:	→	Су/финансирање редовних програмских активности одређеног корисника гранта у складу са законским и подзаконским обавезама;
	→	Су/финансирање програма/пројеката путем јавног позива/огласа;
	→	Су/финансирање програма/пројеката и активности из средстава буџетске резерве у току године одређеног корисника гранта.
Планирање и додјела грантова у ЈЛС се врши и на следеће начине:	→	Редовних програмских активности корисника гранта који су на унапријед утврђеним позицијама у буџету, а који немају статус УЈИ;
	→	Програма/пројеката и активности корисника гранта путем подношења појединачних захтјева током године.

Илустрација: ГСРЈС РС

Поред Методологије управљања грантовима РС, ЈЛС је на располагању и ЛОД методологија, која је израђена првенствено у циљу усмјеравања средстава намијењених ОЦД кроз пројектни приступ. ЛОД методологија није обавезујућа за ЈЛС, али пет ЈЛС (Бања Лука, Требиње, Добој, Теслић и Модрича) су одређене сегменте ЛОД методологије интегрисале у појединачна интерна акта за додјелу грантова за пројекте ОЦД.

Евиденције и базе података о грантовима у ЈЛС

Једна од претпоставки за ефикасно управљање грантовима су јединствене и потпуне евиденције и базе података о грантовима. Већина локалних управа нема јединствене и потпуне евиденције и базе података о корисницима грантова и грантовима, осим рачуноводствених, а у циљу поузданијег и адекватнијег планирања, праћења додијељених грантова и напретка постигнутих резултата корисника грантова и њиховог утицаја на реализацију циљева ЈЛС. Локалне управе немају податке о свим корисницима грантова и су/финансираним програмима/пројектима и активностима, захтјевима, бодовима и ранг листама, одобреним и додијељеним средствима, подацима о евентуалном су/финансирању истих програма/пројеката и активности из више различитих извора и други подаци и информације.

Одређене евиденције о потенцијалним корисницима и корисницима грантова (удружењима, организацијама, фондацијама, спортским организацијама и клубовима и другим корисницима) су успостављене и доступне у ЈЛС. То су првенствено оснивачки подаци о потенцијалним корисницима и корисницима грантова и ажурирање података се најчешће врши на годишњем нивоу, углавном када корисници грантова подносе захтјеве за додјелу средстава.

Одјелјења у локалним управама надлежна за расподјелу грантова посједују одређене евиденције о додијељеним грантовима по корисницима на годишњем нивоу. Подаци

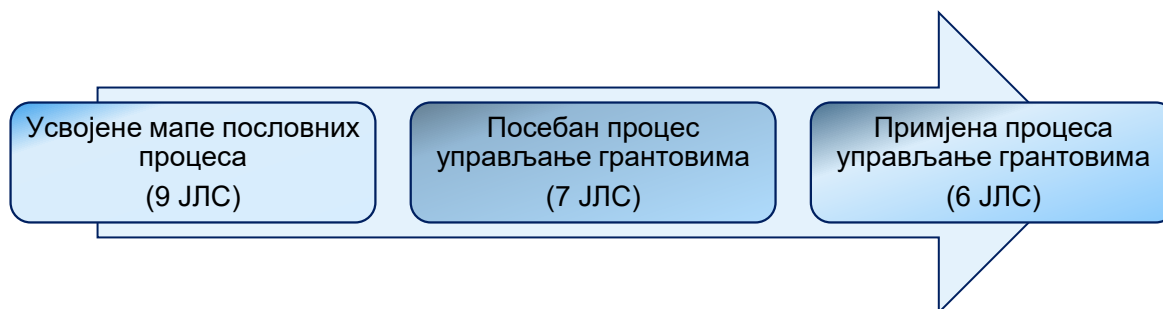
о корисницима грантова и грантовима се углавном не размјењују између надлежних одјељења. Између одјељења локалне управе не постоји довољна комуникација и координација активности у управљању грантовима.

Успостављеност система финансијског управљања и контроле

У циљу успостављања и провођења система финансијског управљања и контроле у РС је 2016. године донесен Закон о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске.²³ ФУК се уводи ради унапрјеђивања финансијског управљања и одлучивања у реализацији постављених циљева, па је ревизија процјену успостављености ФУК у ЈЛС у контексту предмета ревизије посматрала кроз израду докумената за процес управљања грантовима и њихову примјену.

ФУК је успостављен у девет ЈЛС²⁴, чији су документи усвојени или ажурирани у периоду од 2018-2024. године. У оквиру мапа пословних процеса, које представљају детаљну разраду и опис свих процеса као управљачки механизми, у седам ЈЛС²⁵ је издвојен посебан процес управљање грантовима. У три ЈЛС²⁶ ФУК је у фази успостављања (именоване комисије за израду докумената ФУК) и једна ЈЛС²⁷ нема активности на успостављању ФУК. У шест ЈЛС²⁸ је додјела грантова вршена уз примјену докумената ФУК дефинисаних за процес управљање грантовима.

Графикон број 5. Успостављеност ФУК и израђени документи у ЈЛС

Извор податка: Документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

До краја 2023. године у седам ЈЛС²⁹ је успостављена интерна ревизија. ЈЛС су процијениле процес управљања грантовима као високо ризичан, са сљедећим заједничким ризицима:

- ✓ Нереално и неадекватно планирање;
- ✓ Недовољна нормативна уређеност и неадекватно успостављени критерији;
- ✓ Нетранспарентне процедуре и додјела грантова;
- ✓ Неадекватно вођење евиденција/база о датим грантовима;
- ✓ Недостављање извјештаја о трошењу одобрених грантова и ненамјенско трошење;

²³ "Службени гласник Републике Српске", број 91/16

²⁴ Приједор, Прњавор, Добој, Бијељина, Теслић, Модрича, Шековићи, Трново и Невесиње

²⁵ Приједор, Прњавор, Добој, Бијељина, Теслић, Модрича и Невесиње

²⁶ Бања Лука, Требиње и Вишеград

²⁷ Фоча

²⁸ Приједор, Прњавор, Добој, Бијељина, Теслић и Модрича

²⁹ Бања Лука, Приједор, Прњавор, Добој, Бијељина, Требиње и Теслић

- ✓ Неблаговремено и неадекватно праћење и несадржајно извјештавање о реализацији грантова и постигнутим резултатима.

Како је процес управљања грантовима процијењен као високо ризичан, у четири ЈЛС³⁰ је у посматраном периоду један број грантова био у фокусу интерне ревизије, и то грантови за удружења у области културе, спортске организације и клубове, ОЦД, УЈИ, удружења из области борачко-инвалидске заштите. У фокусу интерне ревизије је био нормативни оквир за управљање грантовима, поступци планирања, додјеле и праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова. Извјештаји интерне ревизије за 2021. и 2022. годину указују да нормативни оквир за додјелу грантова није комплетан и садржајан, критерији нису дефинисани јасно и мјерљиво, грантови се не додјељују по прописаним процедурама, у поступцима додјеле није заступљена додјела грантова првенствено на основу јавног позива/огласа, корисници грантова не достављају извјештаје о намјенском трошењу грантова и праћење и извјештавање о реализацији грантова и постигнутим резултатима није адекватно и благовремено. Препоруке интерне ревизије су дјелимично проведене или су у току провођења до краја 2023. године.

3.1.2. Планирање грантова на годишњем нивоу

Полазна основа за планирање грантова су законима утврђене надлежности ЈЛС, законски и подзаконски прописи којима се уређује материја буџетског система, стратешко-развојна и планска документа ЈЛС. Грантови се планирају по процедури планирања буџета, као и остале врсте расхода. Планирање буџета и грантова у ЈЛС се заснива на економској класификацији распореда расхода. Како није успостављено програмско буџетирање у ЈЛС, које је планирано за буџете 2026. године, отежано је планирање грантова са јасно исказаним циљевима и резултатима који се очекују реализацијом одређене врсте гранта.

Одјељења за финансије кроз упутства за припрему буџета препоручују одјељењима локалне управе и осталим корисницима буџета да, приликом планирања грантова користе Методологију управљања грантовима РС. Препоручује се да се додјела грантова врши провођењем јавних позива/огласа за додјелу грантова, а у циљу што веће доступности и постизања очекиваних резултата. Корисницима буџетских средстава се препоручује да на ефикасан начин утврде приоритете за су/финансирање програма/пројеката и активности из грантова, како би се њиховим провођењем постигли циљани резултати који би утицали на остварење циљева ЈЛС. Одјељења локалне управе већином не израђују и достављају одјељењима за финансије буџетске захтјеве у складу са упутствима за израду буџета, и то:

- ✓ Основ планирања није јасан, законска и друга регулатива;
- ✓ Веза са стратешким и планским документима није у потпуности успостављена;
- ✓ Намјена грантова и начин додјеле грантова се не образлаже.

Буџетски захтјеви већине одјељења у граду Бања Лука за 2023. годину садрже основ планирања (законе и интерне акте) и назив стратешког документа, а у области културе, омладине, спорта и образовања и програме/пројекте који ће се су/финансирати из грантова.

У граду Требињу за 2024. годину организациона јединица локалне управе за омладину и спорт израдила је програмску класификацију буџета за период од четири

³⁰ Бања Лука, Прњавор, Добој и Бијељина

године, планирано по годинама (програме и програмске активности, сврху, основ за планирање, циљ, индикатор за праћење резултата и износ средстава).

Опште посматрано у буџетима ЈЛС се на основу назива позиција грантова на неки начин препознају сврха и потенцијални корисници грантова. Одјелјења у својим буџетским захтјевима углавном не образлажу на основу којих података је утврђена висина грантова, иако је за одређене грантове планирање средстава олакшано због унапријед познатих корисника грантова.

Корисници грантова који су на унапријед утврђеним позицијама у буџетима ЈЛС, међу којима су и УЈИ, не израђују и не достављају буџетске захтјеве надлежним одјелјењима у складу са упутствима за израду буџета. Буџетске захтјеве корисници грантова достављају заједно са финансијским планом. Финансијски планови често не садрже изворе финансирања, већ само укупан износ планираних прихода из грантова и укупан износ расхода, без аналитике и образложења трошкова и активности.

Одјелјења у локалним управама организују мање референтне групе при разматрању достављених захтјева корисника грантова који су на унапријед утврђеним позицијама у буџетима. Надлежна одјелјења након достављања захтјева ових корисника грантова и одржаних референтних група израђују и достављају буџетски захтјев одјелјењу за финансије без посебних анализа и образложења. Корисници грантова након усвајања буџета, достављају планове и програме рада за текућу годину и извјештаје о раду за претходну годину надлежном одјелјењу локалне управе. Они који имају законску обавезу буду упућивани и на усвајање скупштине општине/града, али без пратећих анализа и образложења надлежног одјелјења.

Висина грантова се већином утврђује на основу извршења буџета из претходних буџетских година, броја и износа су/финансираних програма/пројеката и активности, уз дјелимично кориштење информација о програмима/пројектима и активностима који су извјесни у наредној години.

Табела број 1. Планирање грантова у буџетима, ребалансима и реалокације у 13 ЈЛС

ЈЛС	ГРАНТОВИ_2023. година					
	БУЏЕТ	РЕБАЛАНС БУЏЕТА (први)	РЕБАЛАНС БУЏЕТА (други)	РЕАЛОЦИРАНИ буџет/ребаланс	ПОВЕЋАЊЕ_ реалоцирани буџет ребаланс/буџет _% 6(5/2*100)	ПОВЕЋАЊЕ_ реалоцирани буџет/ ребаланс_буџет_ _% 7(5/3)*100
1	2	3	4	5	6(5/2*100)	7(5/3)*100
Бањалука	11.215.700	26.583.700		28.201.720	251	106
Бијељина	6.899.250			7.572.424	110	110
Приједор	4.530.600	4.844.800		4.844.800	107	100
Добој	9.876.000	9.581.000		10.817.700	110	113
Требиње	5.663.770	6.136.685		6.134.185	108	100
Прњавор	1.515.500	1.942.254		2.008.869	133	103
Фоча	2.429.700	1.804.000		1.873.821	77	104
Вишеград	994.000	1.057.600	1.108.100	1.124.670	113	101
Теслић	1.343.950			1.188.820	88	88
Модрича	1.488.000	1.903.050		1.903.050	128	100
Невесинје	680.240	732.920		732.920	108	100
Шековићи	346.900	363.000		367.790	106	101
Трново	983.562	1.228.141		1.228.141	125	100
УКУПНО:	47.967.172	56.177.150	1.108.100	67.998.910	142	105

Извор података: Буџети, ребаланси, рјешења о реалокацијама ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

У 2023. години укупно у 13 ЈЛС грантови су повећани за:

- ✓ 42% ребалансима или реалокацијама у односу на буџете;
- ✓ 5% реалокацијама у односу на ребалансе буџета.

Специфичност појединих грантова одређује и специфичан приступ њиховом планирању, као што су грантови који за основу планирања имају посебне законске и подзаконске прописе (Закон о финансирању политичких странака из буџета Републике, општине и града³¹, Закон о спорту Републике Српске³², одлуке о додјели статуса УЈИ у ЈЛС).

Посебна пажња у овој ревизији је посвећена грантовима за спортске организације и клубове због специфичности планирања и учешћа од 25% које имају у структури текућих грантова у већини ЈЛС.³³ Законом о спорту Републике Српске су дефинисане потребе и интереси грађана у области спорта за чије се обављање обезбјеђују средства у буџету ЈЛС и обавеза доношења Стратегије развоја спорта Републике Српске. Стратегија развоја спорта Републике Српске у посматраном периоду није донесена, па су ЈЛС поступале различито при изради програма развоја спорта, што је приказано у наредној табели.

Табела број 2. Програми развоја спорта у 13 ЈЛС

Програми развоја спорта/грант за спортске организације и клубове						
Ред бр.	ЈЛС	Програм развоја спорта 2018-2022	Програм развоја спорта 2020.	Програм развоја спорта 2021.	Програм развоја спорта 2022.	Програм развоја спорта 2023.
1	2	3	4	5	6	7
1	Бања Лука	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
2	Приједор					
3	Прњавор		ДА	ДА	ДА	ДА
4	Добој	ДА				
5	Теслић		ДА			
6	Модрича	ДА				
7	Бијељина			ДА	ДА	
8	Шековићи					
9	Трново					
10	Фоча					
11	Вишеград		ДА		ДА	ДА
12	Требиње					
13	Невесиње					
УКУПНО:		3 од 13	4 од 13	3 од 13	4 од 13	3 од 13

Извор података: Документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

У зависности од ЈЛС веома су различити садржаји програма развоја спорта, и то:

- ✓ Програми развоја спорта садрже утврђене приоритетне области са циљевима, критерије за бодовање и начин бодовања по категоријама спортова;

³¹ "Службени гласник Републике Српске", број 65/08

³² "Службени гласник Републике Српске", број 79/20

³³ Прилог број 2. Структура текућих грантова у 64 ЈЛС у 2023. години

- ✓ Програми развоја спорта садрже спортске организације и клубове и износе средстава за редовне активности и организовање спортских манифестација;
- ✓ Програми развоја спорта садрже општа одређења за развој спорта.

ЈЛС су у фази израде средњорочних програма развоја спорта, чије су активности започеле током 2023. или 2024. године. Општина Модрича је у децембру 2023. године донијела Средњорочни програм развоја спорта за период 2023-2028. година.

Планирање других врста грантова који су обухваћени овом ревизијом је било првенствено одређено основом и начином додјеле грантова. У три ЈЛС (Бања Лука, Приједор и Бијељина) надлежна одјељења су након усвајања буџета припремале планове за суфинансирање програма/пројеката и активности из грантова по областима и врстама грантова за текућу годину. На примјер, планови суфинансирања културно-умјетничког аматеризма, суфинансирања пројеката у области културе, суфинансирања културних манифестација, суфинансирања пројеката ОЦД, суфинансирања активности борацких организација. Планови за суфинансирање програма/пројеката и активности из грантова су израђивани на основу програма рада за текућу годину и извјештаје о раду за претходну годину удружења и организација, а која су достављали на захтјев надлежних одјељења.

3.2. Додјела грантова

У овом дијелу налаза је описано постојање, садржај и примјена интерних аката за додјелу грантова, те поступак додјеле грантова, посматрано са аспекта основа и начина додјеле грантова, обезбјеђења конкурентности и једнаких услова за све потенцијалне кориснике.

3.2.1. Постојање, садржај и примјена интерних аката за додјелу грантова

У циљу ефикасног управљања грантовима важна је успостављеност нормативног оквира за додјелу грантова, његова комплетност, садржај и примјена. Резултати ревизије показују да су различити приступи у доношењу интерних аката којима се регулише додјела грантова између ЈЛС у зависности од врсте гранта.

У зависности од располагања интерним актима за шест врста грантова³⁴ карактеристичних за већину ЈЛС, ЈЛС су груписане у пет група³⁵, и то:

- ✓ ЈЛС располажу појединачним интерним актима за сваку врсту гранта;
- ✓ За један број грантова ЈЛС располажу посебним интерним актом, а за одређени број грантова располажу јединственим интерним актом;
- ✓ Јединственим интерним актом ЈЛС су уредиле додјелу већине грантова;
- ✓ ЈЛС за мањи број грантова располажу интерним актом и
- ✓ ЈЛС немају интерни акт ни за једну од посматраних врста гранта.

Дио интерних аката за расподјелу грантова нису потпуни, у смислу да није прецизно утврђено остваривање права на расподјелу грантова, нису јасно утврђени услови, докази/документација коју је потребно доставити, начин додјеле гранта, критерији, утврђен начин бодовања по сваком од критерија, обрасци за пријаву, није предвиђено

³⁴ Грантови за спортске организације и клубове, за удружења и организације у области културе, за ОЦД, за омладинска удружења и организације, за удружења и организације у области социјалне и здравствене заштите и за удружења и организације у области образовања и науке

³⁵ Прилог број 3. Постојање интерних аката за додјелу грантова у 13 ЈЛС

закључивање уговора са корисницима грантова, рокови за достављање извјештаја корисника грантова и обрасци за извјештавање.

Присутне су различитости и у оквиру исте ЈЛС, те је додјела исте врсте грантова уређена са више интерних аката, на различите начине. Различитости се огледају у условима и начинима додјеле грантова. Једним актом је дефинисана додјела на основу услова, доказа, критерија, јавног позива/огласа, бодовања, рангирања и уговарања. Другим интерним актом је предвиђена додјела грантова на основу критерија и приједлога надлежног одјељења, након јавно објављеног позива/огласа, а остављена је могућност додјеле и на основу захтјева. У посматраном периоду додјела грантова је вршена првенствено на основу захтјева, без јавног позива/огласа, бодовања, рангирања и уговарања са корисницима грантова.

Даље у тексту на два примјера су приказани постојање, садржај и примјена интерних аката за додјелу грантова, и то за грантове спортским организацијама и клубовима и за грантове за пројекте ОЦД.

Табела број 3. Постојање, садржај и примјена интерних аката за додјелу грантова спортским организацијама и клубовима у 13 ЈЛС

Интерни акт за додјелу грантова за спортске клубове и организације и примјена						
Ред бр.	ЈЛС	Интерни акт за додјелу гранта	Дефинисани услови, документација, начин додјеле, критерији	Утврђен начин бодовања по сваком од критерија	Примјена интерних аката у 2023.	Додјела по јавном позиву/огласу
1	2	3	4	5	6	7
1	Бања Лука	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
2	Приједор	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
3	Прњавор					
4	Добој	ДА			ДА	
5	Теслић	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
6	Модрича					
7	Бијељина	ДА	ДА		ДА	
8	Шековићи	ДА	ДА			
9	Трново					
10	Фоча	ДА	ДА		ДА	
11	Вишеград	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
12	Требиње	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
13	Невесиње	ДА	ДА	ДА		
УКУПНО:		10 од 13	9 од 13	6 од 13	8 од 13	5 од 13

Извор података: Интерна акта ЈЛС за додјелу грантова спортским организацијама и клубовима; Илустрација: ГСРЈС РС

Већина важећих интерних аката за додјелу грантова спортским организацијама и клубовима је креирана са адекватним садржајем који подразумијева дефинисане услове, доказе које је потребно доставити при подношењу пријава за расподјелу грантова, начин додјеле грантова и критерије за додјелу. Половина интерних аката нема јасно утврђен начин бодовања по сваком од критерија.

Праксе у ЈЛС су да се дио грантова спортским организацијама и клубовима додијели на основу постојећег интерног акта по јавном позиву/огласу. Поред додјеле по јавном позиву/огласу на основу интерног акта, ЈЛС планирају резервна средства и додјела

грантова се врши на основу поднесеног захтјева током године, ријетко се додатно расписује јавни позив/оглас за додјелу резервних средстава. Грантови спортским организацијама и клубовима се додјељују и на основу унапријед утврђене позиције у буџету.

Табела број 4. Постојање, садржај и примјена интерних аката за додјелу грантова за пројекте ОЦД у 13 ЈЛС

Интерни акт за додјелу грантова за су/финансирање пројеката ОЦД						
Ред. бр.	ЈЛС	Интерни акт за додјелу гранта	Дефинисани услови, документација, начин додјеле, критерији	Утврђен начин бодовања по сваком од критерија	Примјена интерних аката у 2023.	Додјела по јавном позиву/огласу
1	2	3	4	5	6	7
1	Бања Лука	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
2	Приједор	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
3	Прњавор	ДА	ДА	ДА	ДА	ДИО
4	Добој	ДА	ДА	ДА		
5	Теслић	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
6	Модрича	ДА	ДА	ДА		
7	Бијељина	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
8	Шековићи	ДА	ДА			
9	Трново					
10	Фоча					
11	Вишеград	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
12	Требиње	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
13	Невесиње					
УКУПНО:		10 од 13	10 од 13	9 од 13	7 од 13	6 (7) од 13

Извор података: Интерна акта ЈЛС за додјелу грантова за пројекте ОЦД; Илустрација: ГСРЈС РС

Већина важећих интерних аката за додјелу грантова за пројекте ОЦД је креирана са адекватним садржајем који подразумева дефинисане услове, доказе које је потребно доставити при подношењу пријава за расподјелу грантова, начин додјеле гранта, критерије за додјелу и утврђен начин бодовања по сваком од критерија. Поред наведеног дио интерних аката за додјелу грантова за пројекте ОЦД, садржи и приоритетне области из који ће се су/финансирати програми/пројекти и активности из грантова и који су дијелом у функционалној вези са циљевима из секторских стратегија и других планских докумената ЈЛС. Поред додјеле по јавном позиву/огласу на основу интерног акта у ЈЛС присутна је пракса да се грантови додјељују и на друге начине и то на основу поднесеног захтјева током године и на основу унапријед утврђене позиције у буџету.

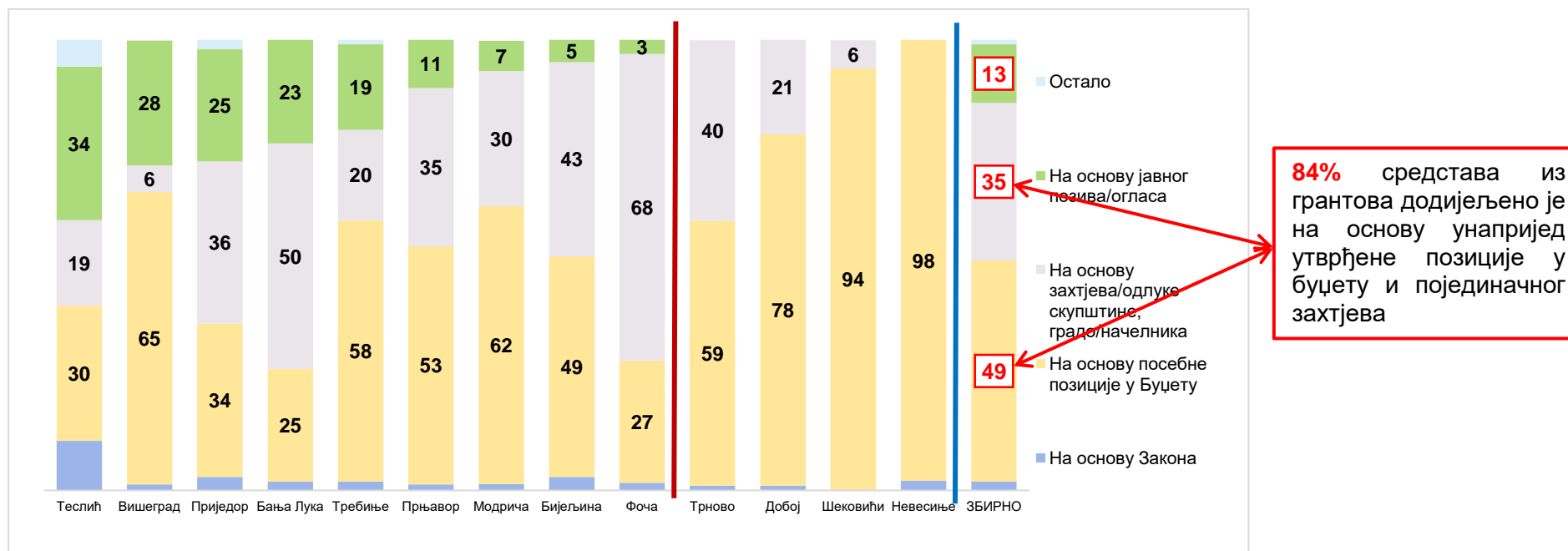
Постојање, садржај и примјена интерних аката за додјелу грантова је веома слична и за остале врсте грантова које су ЈЛС додјеливале у посматраном периоду, а који су били обухваћени овом ревизијом. Одређени број грантова је додијељен без општег интерног акта за додјелу грантова у ЈЛС, на основу захтјева, а на основу одлуке/рјешења/закључка градо/начелника или скупштине општине/града у зависности коме се корисник грантова обратио са захтјевом за додјелу.

3.2.2. Основи и начини додјеле грантова

Грантови се додјељују по разним основама и на различите начине у ЈЛС, и то по основу:

- ✓ Обавеза из законских прописа;
- ✓ Унапријед утврђене позиције у буџету;
- ✓ Захтјева поднесеног од стране корисника грантова (одлука градо/начелника или скупштине општине/града);
- ✓ Јавног позива/огласа;
- ✓ Су/финансирања програма/пројеката и активности кроз одређене уговоре и споразуме.

Графикон број 6. Основи и начини додјеле грантова у 2023. години_%

Извор података: Упитници и документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

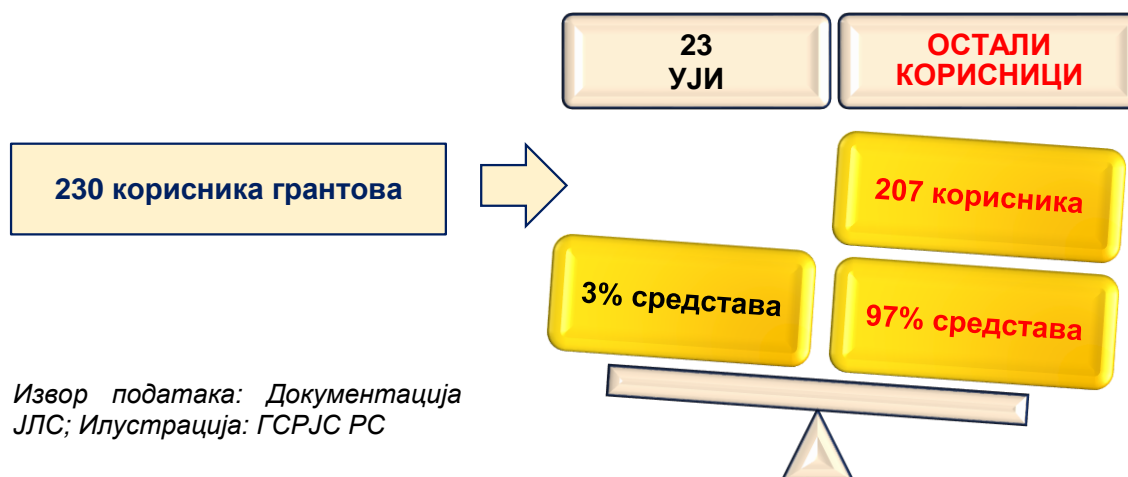
У ЈЛС на основу унапријед утврђене позиције у буџету је додијељено 49% средстава, 35% на основу појединачно поднесеног захтјева од стране корисника грантова, 13% на основу јавног позива/огласа и 3% су средства додијељена политичким странкама на основу Закона о финансирању политичких странака из буџета Републике, града и општине³⁶ и одређених уговора/споразума који су потписани са разним донаторима.³⁷

У четири ЈЛС (Добој, Трново, Шековићи и Невесиње) грантови су додијељени првенствено на основу унапријед утврђене позиције у буџету и на основу појединачно поднесеног захтјева, без јавног позива/огласа. Код осталих девет ЈЛС додјела грантова по основу јавног позива/огласа се креће од 3% у Фочи до 35% у Теслић.³⁸

Додјела грантова на основу унапријед утврђене позиције у буџету

Скупштине општине/града су донијеле правила и процедуре за утврђивање статуса УЈИ, на основу којих су доносиле одлуке о додјели статуса УЈИ. У задњих 10 година шест ЈЛС (Бања Лука, Приједор, Бијељина, Добој, Фоча и Вишеград) су утврдиле статус за 59 УЈИ, од којих су у 2023. години 23 УЈИ имала унапријед утврђене позиције у буџетима ЈЛС.³⁹ У седам ЈЛС удружењима и фондацијама није утврђиван статус јавног локалног интереса. ЈЛС су на основу одлука Владе РС, која није обавезујућа за ЈЛС, одређена удружења посматрале као УЈИ, првенствено удружења из области борачко-инвалидске заштите.

Графикон број 7. Корисници грантова који су имали унапријед утврђене позиције у буџетима 13 ЈЛС у 2023. години

Извор података: Документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

Корисници грантова који су на унапријед утврђеним позицијама у буџетима ЈЛС су разна удружења, фондације, спортске организације и клубови, јавне установе, јавна предузећа и други. Од укупног броја корисника грантова који су на унапријед утврђеним позицијама у буџетима, 23 корисника грантова су УЈИ која су добила 3% средстава из грантова, а 207 корисника грантова који немају статус УЈИ су добили 97% средстава из грантова на основу унапријед утврђене позиције у буџетима. Корисници грантова у посматраном периоду су се већином понављали и број

³⁶ "Службени гласник Републике Српске", број 65/08

³⁷ Прилог број 4. Извршење буџета (грантова) у 2023. години у 13 ЈЛС

³⁸ Прилог број 5. Основи и начини додјеле грантова у 13 ЈЛС за период 2020-2023. година

³⁹ Прилог број 6. Корисници грантова који су на унапријед утврђеним позицијама у буџетима ЈЛС у 2023. години

корисника се повећавао по годинама. Осим за УЈИ, ЈЛС нису утврђивале услове и критерије на основу којих су одређени корисници грантова добила унапријед утврђену позицију у буџетима.

Један број корисника грантова који су имали унапријед утврђене позиције у буџетима су се већим дијелом или у потпуности финансирани из грантова. Корисници грантова који добију средства на овај начин су остваривали право и по другим основама из грантова или из буџета са других позиција, те постоји ризик да се исте активности два пута финансирају из буџета. Средства из буџета са других буџетских позиција корисници грантова су добијали по основу услуга и других послова које су обављали у име ЈЛС, па њихово финансирање буде у потпуности из буџета ЈЛС. Укупни расходи за лична примања и административне трошкове које корисници грантова могу финансирати из грантова нису ограничени од стране ЈЛС. Корисници грантова додијелене грантове троше на плате, накнаде запослених и материјалне трошкове, учешће наведених расхода се креће и до 80% и 100% у зависности од корисника гранта и ЈЛС.

Додјела грантова на основу захтјева поднесеног од стране корисника грантова

Корисници грантова који средства добију по основу појединачно поднесеног захтјева су разна удружења, организације, фондације, спортске организације и клубови, јавне установе, јавна предузећа, физичка лица. Ови корисници грантова су и по другим основама учествовали у расподјели грантова.

Корисници грантова којима се средства додјељују на основу поднесеног захтјева, када је тако предвиђено интерним актом за додјелу грантова, поред захтјева достављају и одређену документацију као доказе о испуњености општих услова. Корисници грантова појединачне захтјеве подносе надлежном одјељењу локалне управе, евентуално градо/начелнику или скупштини општине/града. Корисници грантова појединачне захтјеве за додјелу грантова подносе током читаве године, често и више пута у току године.

Поједини захтјеви корисника грантова се подносе без унапријед утврђене форме, пратеће документације, програма/пројекта за су/финансирање и плана активности. Грантови по захтјевима се додјељују најчешће за финансирање редовних и специфичних активности и непланираних догађаја корисника гранта. Ови захтјеви се не разматрају комисијски по критеријима и бодовањем, што указује да у поступку додјеле грантова на овај начин није обезбијеђена конкурентност и једнаки услови за све потенцијалне кориснике. Када се грантови додјељују на овај начин, потенцијални корисници грантова немају доступне информације о могућностима и условима добијања грантова.

Један број корисника грантова по појединачно поднесеним захтјевима грантове добије као једнократна новчана давања, за рјешавање одређених активности и догађаја који нису могли бити планирани, што и јесте сврха грантова додијелених на овај начин.

Додјела грантова на основу јавног позива/огласа

Јавни позиви/огласи за су/финансирање програма/пројеката и активности из грантова се расписују једном, евентуално два пута годишње (најчешће април-мај и септембар-октобар). Јавни позиви/огласи се објављују на званичним интернет страницама ЈЛС и у средствима јавног информисања.

Највећи број јавних позива/огласа за су/финансирање програма/пројеката и активности из грантова, а у зависности од врсте гранта и ЈЛС, садрже основне елементе у циљу информисања потенцијалних корисника за додјелу грантова, и то: укупан износ средстава који ће бити расподијељен, опште и посебне услове за додјелу, доказе, односно потребну документацију коју корисници грантова требају доставити, да пријава буде на прописаним обрасцима и рокове.

Јавни позиви/огласи за програме/пројекте и активности ОЦД су детаљнији и у највећем броју садрже и приоритетне области из којих ће се и из којих неће су/финансирати програми/пројекти и активности, програми/пројекти и активности који ће бити и они које неће бити су/финансиране, ко су потенцијални корисници грантова, максималан и минималан износ по програму/пројекту и активностима, критерије за расподјелу и обавезе које су корисници грантова дужни испунити.

Корисници грантова по јавном позиву/огласу пријаве већином подносе на прописаним обрасцима, и то:

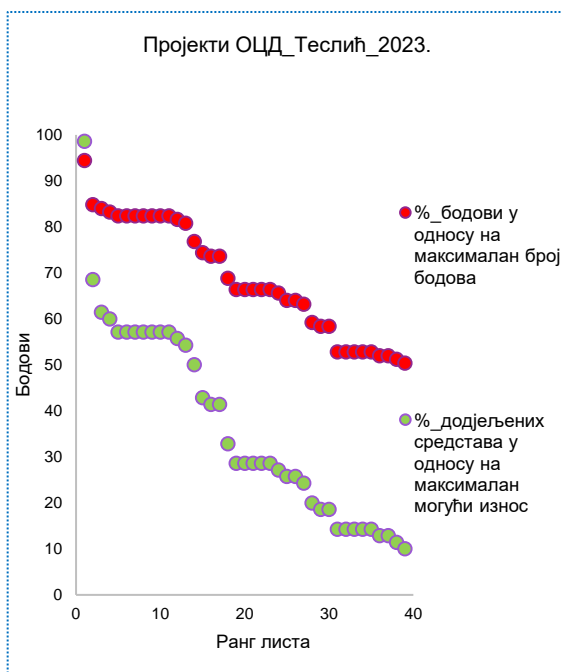
- ✓ Програмско/пројектне активности и задаци (опис пројекта, циљна група, циљеви, очекивани резултати и ефекти, активности и буџет);
- ✓ Преглед буџета и финансијска идентификациона форма;
- ✓ Изјава о подобности;
- ✓ Образац за оцјењивање и бодовање програма/пројекта и активности.

Комисије за оцјену програма/пројеката и активности врше провјеру комплетности, бодовање и рангирање програма/пројеката и активности. Бодовне, прелиминарне и коначне ранг листе већином садрже назив удружења и организације, програм/пројекат који ће бити су/финансиран, број бодова и приједлог износа за додјелу по програму/пројекту. Бодовне и ранг листе не садрже или рјеђе садрже укупну вриједност програма/пројекта, тражени износ средстава, максималан број бодова и износ средстава који је могуће добити, рок завршетка пројекта и друге потребне податке и информације. Прелиминарне и коначне ранг листе се објављују на званичним интернет страницама и огласним таблама ЈЛС. На основу приједлога комисија за оцјену програма/пројеката градо/начелник доноси акт о расподјели грантова.

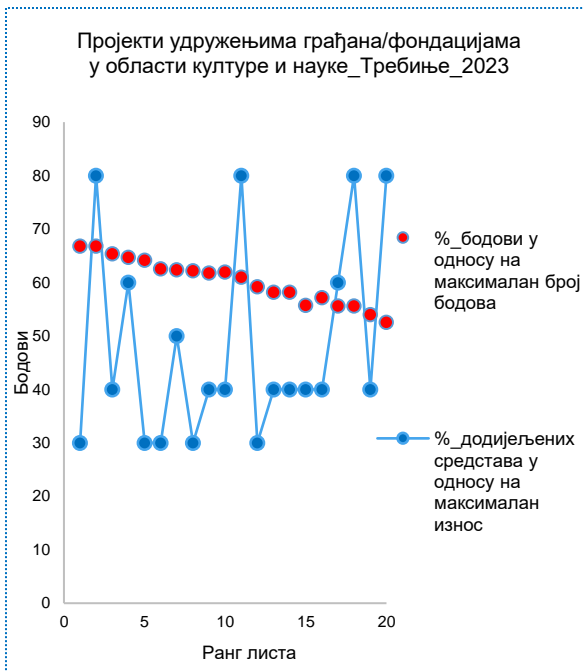
На неколико студија случаја у ЈЛС смо анализирали утицај бодова добијених по основу вредновања критерија на мјесто на ранг листи и износ добијених средстава за програме/пројекте ОЦД и за програме/пројекте спортским организацијама и клубовима. Анализом критерија вредновања, бодовних и ранг листи јасно је да бодови имају значајан утицај на мјесто на ранг листи и износ одобрених средстава за програме/пројекте.

На сљедећим графиконима је приказан утицај бодова који су добијени по основу оцјене програма/пројеката на мјесто на ранг листи и износ одобрених средстава за програме/пројекте ОЦД и спортских организација и клубова.

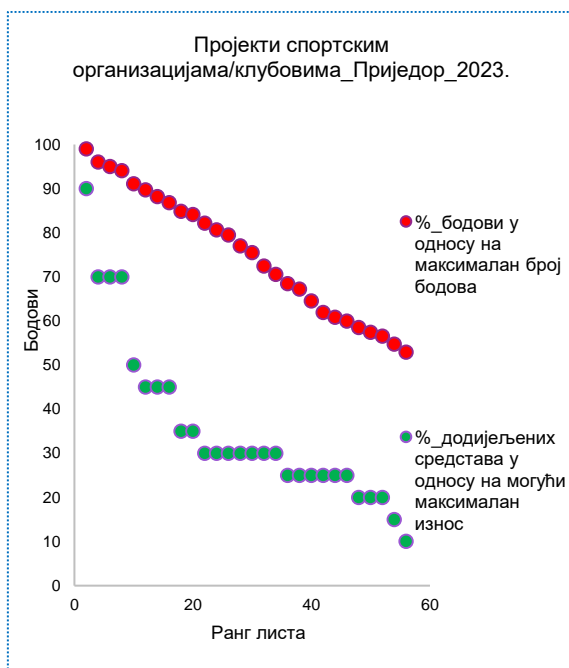
Графикон број 8.

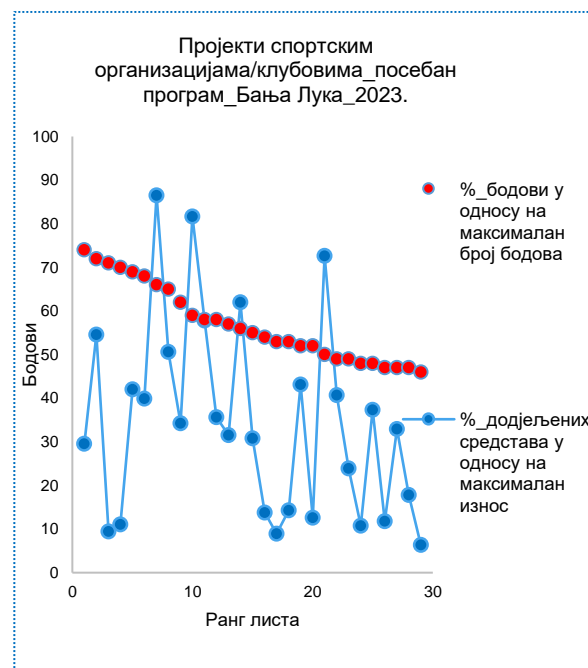
Графикон број 9.

Графикон број 10.

Графикон број 11.

Извор података: Бодовне и ранг листе ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

На графикону 8. и 10. за посматране групе корисника по програму/пројекту ОЦД и спортским организацијама и клубовима се види постојање корелације⁴⁰ бодова

⁴⁰ Корелација (лат. con = са, relatio = однос) је међуоднос или међусобна повезаност између различитих појава представљених вриједностима двије варијабле. При томе повезаност значи да је вриједност једне варијабле могуће с одређеном вјероватноћом предвидјети на основу сазнања о вриједности друге.

добитијених по основу критерија вредновања и износа одобрених средстава, а посматрајући могући максималан број бодова и могући максималан износ средстава.

На графикону 9. и 11. за посматране групе корисника по програму/пројекту ОЦД и спортским организацијама и клубовима се види да не постоји јасна корелација бодова добијених по основу критерија вредновања и износа одобрених средстава. Овакав начин бодовања и додјеле грантова указује да критерији нису адекватно утврђени, и/или начин бодовања по сваком од критерија, и/или да нису на најбољи могући начин примијењени и извршено бодовање програма/пројеката и активности који су су/финансирани из грантова.

За један број грантова и ЈЛС утицај бодова добијених по основу вредновања критерија на мјесто на ранг листи и износ одобрених средстава за програме/пројекте ОЦД је приказан у Прилогу.⁴¹

Уговарање грантова и трансфер средстава

У ЈЛС су са мањим бројем корисника грантова закључени уговори којима се утврђују права и обавезе даваоца и корисника грантова. Присутне праксе и разлике између ЈЛС у зависности од начина уговарања су приказане на сљедећем графикону.

Графикон број 12. Уговарање грантова у 13 ЈЛС

Извор података: Документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

У ЈЛС су закључени уговори са већином корисника грантова коју су средства добили по јавном позиву/огласу за пројекте ОЦД. Уговори најчешће садрже предмет уговора, износ гранта који се додјељује и начин исплате, рок за завршетак су/финансираних програма/пројеката и активности, обавезу доставе наративног и финансијског

⁴¹ Прилог број 7. Утицај бодова који су добијени по основу вредновања програма/пројекта на износ одобрених средстава за програме/пројекте у ЈЛС

извјештаја о намјенском трошењу средстава и одговарајућих прилога и санкције за ненамјенско трошење средстава.

ЈЛС у зависности од начина уговарања груписане су у пет група. У Општини Вишеград за све грантове које је ревизија анализирао Начелник доноси одлуку о одобравању грантова и закључује уговоре са корисницима грантова.

У другој групи су Требиње и Теслић, код којих начин уговарања првенствено зависи од основа и начина додјеле грантова. За кориснике грантова који су на унапријед утврђеним позицијама у буџету и додјелу грантова по захтјеву градо/начелник доноси одлуку или закључак, а за кориснике грантова који грантове добију по јавном позиву/огласу градо/начелник доноси одлуку и закључује уговоре са корисницима грантова.

Трећа група су Добој, Шековићи, Невесиње и Трново, код којих за све кориснике грантова без обзира на врсту, основ и начин додјеле грантова градо/начелник доноси одлуку о расподјели грантова на основу које се врши исплата грантова.

Четврта група су Прњавор, Модрича и Фоча, код којих су различита поступања у уговарању у оквиру самих ЈЛС без обзира на врсту гранта и начин додјеле. За одређене грантове градо/начелник доноси одлуку, рјешење, закључак о одобравању грантова или закључује уговоре са појединим корисницима грантова.

Пета група су Приједор, Бања Лука и Бијељина, код којих су различита поступања у уговарању по врстама грантова, али и по истим врстама грантова у самим ЈЛС. За одређене грантове градоначелник доноси одлуку, рјешење, закључак о одобравању грантова или закључује уговоре са појединим корисницима грантова. Присутна је пракса и да градоначелник доноси одлуку о одобравању грантова, на основу које начелник надлежног одјељења доноси појединачна рјешења или закључак о додјели грантова. У граду Бања Лука је присутна пракса и да након бодовања и рангирања корисника грантова начелник надлежног одјељења за одређене врсте грантова доноси појединачна рјешења о додјели грантова или да се расподјела врши по плану за су/финансирање одређених корисника грантова који се доноси након усвајања буџета. Практике у уговарању за одређени број грантова и ЈЛС су приказане у Прилогу.⁴²

Трансфер средстава корисницима грантова првенствено зависи од основа и начина додјеле грантова. Корисници грантова са унапријед утврђеним позицијама у буџету, након усвајања буџета средства добијају мјесечно, квартално или по захтјеву, у зависности од ЈЛС. Корисници грантова којима су средства одобрена по основу појединачно поднесеним захтјевима средства добијају најчешће одмах након одобравања. Додјела грантова по појединачно поднесеним захтјевима се врши током читаве године. Корисници грантова којима су средства одобрена по јавном позиву/огласу за су/финансирање програма/пројеката и активности средства добијају након проведене процедуре. Уколико је јавни позив/оглас био у првој половини године средства добијају најчешће половином године или у другој половини године, често у задњем кварталу, уколико је јавни позив/оглас био расписан у другој половини године, а у зависности од врсте гранта и ЈЛС.

Реализација су/финансираних програма/пројеката и активности се некада проводи и у првом тромјесечју наредне буџетске године и самим тим је теже пратити реализацију и резултате су/финансираних програма/пројеката и активности, што има утицај на реално планирање грантова за наредну буџетску годину. Обавезе по основу

⁴² Прилог број 8. Уговарање грантова у једном броју ЈЛС у зависности од врсте гранта

грантова на дан 31.12.2023. године имају седам ЈЛС и крећу се од 3% у Невесињу до 30% у Теслићу. Четири ЈЛС немају обавеза по основу грантова (Приједор, Требиње, Фоча и Шековићи).

3.3. Праћење, контрола и извјештавање о грантовима

Одређени подаци и информације о грантовима, у зависности од врсте гранта и начина додјеле су садржани у извјештајима, информацијама и другим документима градо/начелника и одјељења, извјештајима комисија/тимова за праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и извјештајима корисника грантова.

ЈЛС су објављивале извјештаје на својим званичним интернет страницама, а дио њих је био упућиван на разматрање и усвајање скупштини општине/града. У правилу су то били извјештаји о реализацији стратешких докумената, градо/начелника и одјељења, извјештаји о раду корисника грантова који су на унапријед утврђеним позицијама у буџету, као извјештаји и информације о стању у области спорта, културе, борачко-инвалидске заштите, образовања и науке.

3.3.1. Извјештавање корисника грантова, садржај и структура извјештаја

ЈЛС су на различите начине дефинисале и успоставиле обавезе, начине и рокове за извјештавање корисника грантова, који зависе од основа и начина додјеле и врсте грантова. Корисници грантова не извјештавају о трошењу грантова у складу са обавезама како је прописано одлукама о извршењу буџета, интерним актима за расподјелу грантова и појединачним актима о одобравању и уговарању грантова. Корисници грантова, без обзира на основ и начин додјеле и врсту гранта, у пракси не достављају извјештаје о намјенском трошењу средстава у дефинисаним роковима или извјештаје за претходну годину достављају када подносе захтјев за наредну годину.

Корисници грантова који имају унапријед утврђене позиције у буџету годишње извјештаје о трошењу грантова, као и годишње извјештаје о раду најчешће достављају уз захтјев за наредну годину у фази израде буџета. Како средства током године добијају мјесечно, квартално или по захтјеву у зависности од ЈЛС, корисници грантова при подношењу захтјева за наредну уплату доставе извјештај о трошењу за претходну уплату.

Корисници грантова који су средства добили по захтјеву извјештај о намјенском трошењу већином достављају након реализације активности, а у зависности када су захтјев поднијели и добили средства. У ЈЛС је присутна и пракса да се актом о додјели грантова, на основу захтјева, не дефинише обавеза и рокови извјештавања за намјенско трошење средстава и достављање извјештаја, те корисници грантова не достављају извјештаје о трошењу грантова.

Саставни дио интерних аката за расподјелу грантова су и обрасци за извјештавање, креирани првенствено за кориснике грантова који су грантове добили на основу јавног позива/огласа. Обрасци за извјештавање су креирани са сљедећим садржајем:

- ✓ Наративни извјештај (информације и подаци о проведеним су/финансираним програмима/пројектима и активностима, оцјени циљева из програма/пројеката, резултатима-почетна вриједност, коначан резултат, утицај програма/пројекта на побољшања у датој области);
- ✓ Финансијски извјештај (информације и подаци о су/финансираним програмско/пројектним активностима, податке о укупним приходима,

планираним и утрошеним грантовима, осталим средствима, рачунима, изводима и друга финансијска документација).

Корисници грантова који су средства добили по јавном позиву/огласу наративни и финансијски извјештај подnose након реализације су/финансираног програма/пројекта и активности, на крају текуће или почетком наредне године, а некада и када се пријављују на сљедећи јавни позив/оглас. Један број корисника грантова за програме/пројекте и активности средства добију крајем године или почетком наредне године. Реализација ових програма/пројекта и активности се врши у наредној буџетској години, као и извјештавање о трошењу грантова.

Извјештаји које корисници грантова достављају ЈЛС, у зависности од врсте и начина додјеле грантова се разликују по форми, структури и садржају. Поједини корисници грантова не врше извјештавање у прописаној форми, не попуне правилно извјештајне обрасце, доставе само финансијски извјештај или наративни извјештај са проведеним активностима или извјештај о раду без финансијских показатеља. У ЈЛС које немају прописане обрасце за извјештавање корисници грантова извјештаје достављају у слободној форми.

Дио извјештаја корисника грантова не садржи податке, информације и показатеље о успјешности су/финансираних програма/пројекта и активности из грантова. Извјештаји садрже податке о другим проведеним активностима, податке о раду и провођењу редовних активности корисника грантова. Извјештаји су оскудни са информацијама и подацима о успјешности реализованих су/финансираних програма/пројекта и активности из грантова. Уз наративни извјештај корисници грантова достављају финансијску документацију за "правдање" додијељених средстава (копије рачуна, изводе о промету на жиро-рачуну, билансе и другу финансијску документацију). Како се дио средства корисницима грантова дозначи крајем текуће године или почетком наредне године, тешко је континуирано пратити намјенско трошење средстава и остварене резултате по основу додијељених грантова.

Извјештаји корисника грантова најчешће не садрже квантитативно исказане резултате остварене реализацијом су/финансираних програма/пројекта и активности из грантова, ефекте и њихову везу са циљевима који су дефинисани у стратешко-развојним и планским документима ЈЛС.

3.3.2. Праћење, контрола и извјештавање о резултатима додијељених грантова

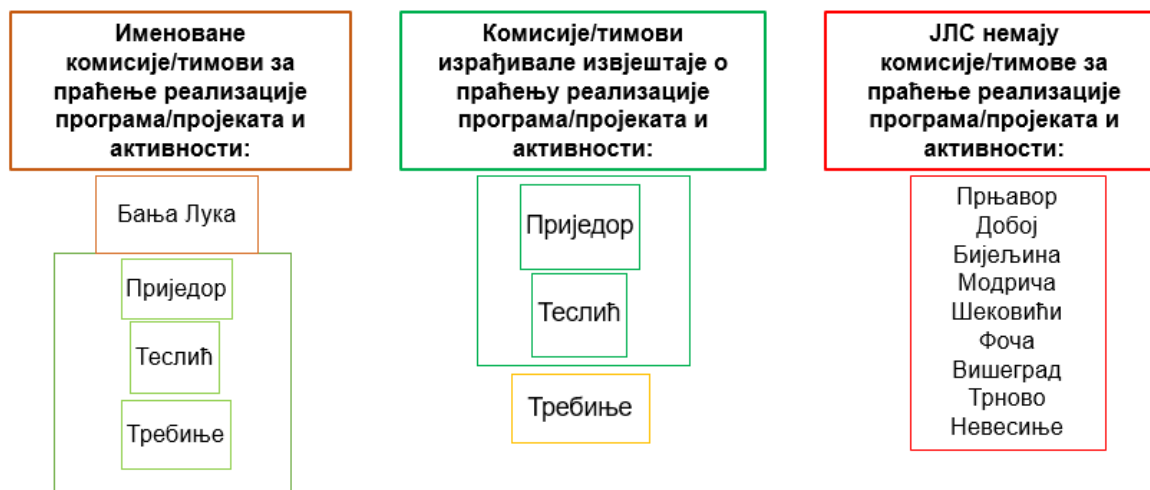
Праћење и контрола над реализацијом грантова разликује се између ЈЛС и одређена је врстом и начином додјеле грантова. Праћење и контролу над реализацијом додијељених грантова врше надлежна одјељења и комисије/тимови за праћење реализације су/финансираних програма/пројекта и активности из грантова.

Надлежна одјељења врше праћење и контролу реализације додијељених грантова и прате достављање извјештаја од стране корисника грантова о чему имају одређене евиденције. Надлежна одјељења израђују извјештаје о раду, извјештаје о реализацији планова за су/финансирање програма/пројекта и активности из грантова и извјештаје о стању у одређеним областима (спорт, култура, образовање, цивилно друштво, социјална и здравствена заштита, борачко-инвалидска заштита) и исте достављају градо/начелнику и скупштини општине/града на разматрање.

Комисије/тимови за праћење реализације су/финансираних програма/пројекта и активности већином врше праћење и контролу грантова који су додијељени на основу јавног позива/огласа. У једном броју ЈЛС комисије/тимови за праћење реализације су/финансираних програма/пројекта и активности из грантова су исте комисије које

су вршиле оцјену су/финансираних програма/пројеката из грантова. У ЈЛС су различите праксе праћења и контроле од стране комисија/тимова за праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова, што је приказано на сљедећем графикону.

Графикон број 13. Комисије/тимови за праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова и израђени извјештаји у 2023. години

Извор података: Документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

У четири ЈЛС (Бања Лука, Приједор, Требиње и Теслић) су именоване комисије/тимови за праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова, у осталих девет ЈЛС немају комисије/тимова за праћење. Бања Лука има комисију/тим за праћење мањег броја грантова али која није израђивала извјештаје о праћењу и контроли трошења су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова. Комисије/тимови за праћење реализације програма/пројеката у Приједору и Теслић су вршиле праћење и контролу и израђивале извјештаје о реализацији појединачних програма/пројеката и активности, на основу којих су израђивале заједнички извјештај о праћењу и контроли за већину су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова. Комисије/тимови за праћење у Требињу су израђивале извјештаје само за одређене врсте грантова. Извјештаји комисија/тимова за праћење су достављани градо/начелнику и скупштини општине/града на разматрање.

Извјештаји надлежних одјељења и комисија/тимова за праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова се углавном заснивају на информацијама из наративних и финансијских извјештаја. Извјештаји надлежних одјељења и комисија/тимова за праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова садрже опште податке и информације о реализованим програмима/пројектима и активностима, одобреним и утрошеним средствима из грантова, неизмиреним обавезама, податке да ли је корисник грантова доставио извјештај и податке о корисницима који нису доставили извјештај. Извјештаји не садрже у потпуности податке и информације на основу којих би се извршила оцјена учинка која је постигнута на основу додијељених грантова, шта је и у којој мјери постигнуто за додијељени грант и који су резултати и ефекти постигнути. Надлежна одјељења и комисије/тимова најчешће не врше анализу и евалуацију додијељених грантова с циљем добијања повратних информација о постигнутим резултатима и циљевима.

Локалне управе израђују и достављају скупштини општине/града годишње извјештаје о реализацији стратешко-развојних и планских докумената, извјештаје о раду градо/начелника и локалне управе, извјештаје о извршењу буџета који садрже синтетичке податке и информације о грантовима. У извјештајима недостају аналитички подаци о планираним и проведеним програмима/пројектима и активностима, одобреним и утрошеним финансијским средствима додијељеним из грантова по појединачним програмима/пројектима, планираним и оствареним резултатима и њиховом утицају на остваривање постављених циљева. У извјештајима се не наводе информације о проведеним анализама и евалуацијама реализованих програма/пројеката и вриједности које се добију за уложени новац уз примјену индикатора успјешности.

4. ЗАКЉУЧЦИ

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је провела ревизију учинка "Управљање грантовима у јединицама локалне самоуправе" са циљем да се испита ефикасност управљања грантовима и да се на основуведеног испитивања понуде препоруке јединицама локалне самоуправе чијим провођењем би се омогућило ефикасније и ефективније трошење јавног новца намијењеног за додјелу грантова и ефикасније поступање јединица локалне самоуправе.

На основу налаза ревизије учинка, презентованих у претходним поглављима, утврђени су закључци. **Основни закључак ове ревизије је да управљање грантовима у јединицама локалне самоуправе не функционише у потпуности ефикасно.** У складу са истим постоји потреба за унапрјеђењем процеса управљања грантовима, како би се обезбиједило ефикасније и ефективније трошење јавног новца намијењеног за додјелу грантова и ефикасније поступање јединица локалне самоуправе.

У складу са основним закључком утврђени су и појединачни закључци:

4.1. Основне правне, управљачке и административне претпоставке за ефикасно управљање грантовима нису у потпуности испуњене.

У стратешко-развојним и планским документима јединица локалне самоуправе нису јасно исказани приоритети, циљеви и резултати који се планирају остварити реализацијом су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова значајних за локалну заједницу. Непостојање исказаних приоритета, циљева и резултата, с једне стране и непостојање примјењивих индикатора за мјерење остварених резултата и циљева, с друге стране, рефлектује се на контролу, праћење и извјештавање о успјешности су/финансираних програма/пројекта и активности из грантова и ефикасности кориштења средстава гранта.

Јединице локалне самоуправе нису донијеле посебне методологије за управљање грантовима. У процесу управљања грантовима дјелимично су користиле постојећу Методологију управљања грантовима за програме и пројекте који се финансирају или суфинансирају средствима буџета Републике Српске и ЛОД методологију за додјелу средстава организацијама цивилног друштва.

Финансијско управљање и контрола као механизам управљања и контроле процесима и активностима укључујући и процес управљања грантовима није у потпуности успостављен. Јединице локалне самоуправе које су успоставиле финансијско управљање и контролу нису овај механизам у потпуности користиле у управљању грантовима.

Јединице локалне самоуправе немају успостављене потпуне и поуздане евиденције и базе података о грантовима и корисницима грантова које би се као основа користиле у планирању, додјелјивању, праћењу, контроли и извјештавању о грантовима и су/финансираним програмима/пројектима и активностима из грантова.

4.2. Планирање грантова се врши по правилима и процедурама планирања буџета, а на основу пракси из ранијег периода.

У условима непостојања методологија за управљање грантовима у јединицама локалне самоуправе, планирању грантова се приступа са израженим разликама између јединица локалних самоуправа, али и у оквиру исте јединице локалне самоуправе. Различитости су определијелене врстама грантова, потенцијалним корисницима и корисницима грантова, основама и начинима додјеле грантова, као и

специфичностима програма/пројеката и активности који се су/финансирају из грантова.

Упоредивањем буџета, ребаланса буџета, реалокација буџетских средстава и извршења буџета на позицијама грантова евидентно је да су вршене промјене у смислу повећања или смањења висине средстава за одређене врсте грантова. Путем ребаланса буџета и реалокација буџетских средстава грантови су у 2023. години повећани за 42% у односу на буџет. Промјене на позицијама грантова путем ребаланса буџета и реалокацијама буџетских средстава у односу на буџете у јединицама локалне самоуправе указују да планирању не претходи квалитетно системско праћење, анализа и извјештавање.

4.3. Успостављени нормативни оквир за додјелу грантова, односно његова комплетност, садржај и примјена, не обезбјеђују у потпуности ефикасно управљање грантовима.

У већини јединица локалне самоуправе су, у недостатку методологија за управљање грантовима, интерним актима регулисана питања додјеле, праћења, контроле и извјештавања о грантовима. Интерни акти не би требали бити замјена за методологију, јер не садрже све фазе управљачког процеса и у пракси не обезбјеђују успјешно управљање грантовима.

Јединице локалне самоуправе су интерна акта доносиле на начин да за сваку врсту гранта или истоврсне грантове донесу посебне интерне акте или да једним интерним актом регулишу питања која су карактеристична за већи број грантова. Поједина интерна акта су са неадекватним садржајем, у смислу да критерији нису јасно дефинисани и није утврђен начин бодовања по сваком од критерија.

Карактеристика је да се један број важећих интерних аката није примјењивао у посматраном периоду, а једном броју јединица локалне самоуправе недостаје нормативни оквир за додјелу грантова.

4.4. У јединицама локалне самоуправе су присутни различити начини додјеле грантова који углавном не обезбјеђују исте услове за све кориснике грантова.

У јединицама локалне самоуправе је идентификовано пет начина додјеле грантова, који се поред формалних разлика, разликују по основама за додјелу грантова, комплексности поступака, транспарентности и конкурентности. Највише, око 50% средстава из грантова, се додјељује на основу унапријед утврђене позиције у буџету гдје су унапријед познати корисници грантова и износи средстава по корисницима. На основу појединачно поднесеног захтјева се додјељује око 35% средстава, а најмање, 13% средстава из грантова се додјељује путем јавног позива/огласа.

Већи број корисника грантова који су на унапријед утврђеним позицијама у буџету су већим дјелом или у потпуности финансирани из грантова. Додијељени грантови се углавном троше на плате и друга лична примања и материјалне трошкове корисника грантова, што указује на недовољну разграниченост између грантова, субвенција, дознака и трансфера. Грантови по појединачним захтјевима се додјељују најчешће за финансирање редовних и специфичних активности и непланираних догађаја корисника гранта. Ови захтјеви се углавном не разматрају комисијски по критеријима и бодовањем.

У поступку додјеле грантова по јавном позиву/огласу није увијек постигнута међусобна повезаност (корелација) између позиције на ранг листи и висине износа одобрених средстава по програму/пројекту. Налази ревизије показују да је повезаност између позиције на ранг листи и висине износа одобрених средстава за програм/пројекат условљена квалитетом интерних аката и начином њихове примјене.

Међусобни односи између јединица локалне самоуправе и корисника грантова су недовољно регулисани, јер се уговори не закључују са већим бројем корисника грантова, што оставља могућност да грантови буду изван система праћења, контроле трошења грантова и извјештавања о кориштењу грантова.

4.5. Извјештаји корисника грантова не садрже податке и информације који би могли бити у функцији утврђивања ефикасности и ефективности трошења грантова.

Различите врсте грантова, корисници грантова и начини додјеле грантова опредјељују и разлике у извјештавању о кориштењу средстава од стране корисника грантова. Један број корисника грантова који су средства добили путем подношења појединачних захтјева не извјештава о кориштењу грантова. Корисници грантова који су средства добили по основу унапријед утврђене позиције у буџету или по основу јавног позива/огласа извјештавају о кориштењу грантова путем финансијских и наративних извјештаја.

Финансијски, а посебно наративни извјештаји корисника грантова нису потпуни и поуздани. Извјештаји не садрже податке и информације о планираним и provedеним активностима, планираним и утрошеним финансијским средствима, планираним и постигнутим резултатима, рационалном и намјенском трошењу средстава, потешкоћама и ризицима у провођењу програма и пројеката. Извјештаји корисника грантова нису квалитетна основа за утврђивање намјенског трошења грантова, анализу и евалуацију употребе грантова у погледу постигнутих резултата и њиховом утицају на остваривање постављених циљева.

4.6. Праћење, контрола и извјештавање о додијелим грантовима није у потпуности засновано на постојању адекватних података и индикатора за оцјену успјешности реализације грантова.

Праћење и контролу реализације су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова и кориштења средстава проводила су надлежна одјељења локалних управа и комисије/тимови за праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и активности. Праћење и контрола у основи се заснивала на информацијама из финансијских и наративних извјештаја корисника грантова.

Комисије/тимови за праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова су формиране у једном броју јединица локалне самоуправе са надлежностима да прате мањи или већи број грантова. Праћење и контрола свих врста грантова у потпуности није успостављена.

Подаци и информације у извјештајима о праћењу и контроли које су израђивала надлежна одјељења, комисије/тимови за праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и активности, у извјештајима о реализацији стратешко-развојних и других планских докумената, извјештајима о раду градо/начелника и локалне управе и извјештајима о извршењу буџета дају скупштинама општине/града дјелимичан увид у кориштење грантова. У извјештајима се углавном не наводе анализе и евалуације које су рађене и на основу којих су предложене корективне мјере за ефикасније управљање грантовима.

5. ПРЕПОРУКЕ

У овом дијелу извјештаја, а на основу презентованих налаза и изнесених закључака заснованих на релевантним, поузданим и довољним ревизијским доказима, креиране су препоруке ревизије.

Провођењем ових препорука могуће је унаприједити процес управљања грантовима кроз активности планирања, додјеле, праћења, анализе и извјештавања.

У циљу обезбјеђења ефикаснијег и ефективнијег трошење јавног новца намијењеног за додјелу грантова и ефикаснијег поступања локалних управа, јединице локалне самоуправе, треба да:

5.1. Обезбиједите усаглашеност програма/пројеката са стратешко-развојним документима и дефинишу кључне индикаторе успјешности за праћење реализације програма/пројеката и грантова.

Приликом израде стратешко-развојних и других планских документа потребно је утврдити стратешке и оперативне циљеве са СМАРТ карактеристикама (специфични, мјерљиви, реални, релевантни и временски ограничени) и приоритете по областима који су значајни за јединице локалне самоуправе.

Програми/пројекти који се су/финансирају из грантова треба да буду повезани, усаглашени са стратешко-развојним документима, а њихово провођење, планирани и постигнути резултати у функцији остваривања утврђених приоритета и циљева. На овај начин стварају се претпоставке за успјешно управљање грантовима, односно планирање, додјелу, праћење, анализу и извјештавање о кориштењу средстава гранта.

У појединачним програмима/пројектима који ће се су/финансирати из грантова, поред посебних програмских/пројектих циљева, треба да постоје и резултати који се планирају постићи, утицај резултата на остваривање општих и посебних циљева, квантитативни и квалитативни индикатори успјешности који ће се користити у оцјени успјешности су/финансираних програма/пројеката из грантова и оцјени успјешности управљања грантовима.

5.2. Донесу методологију за управљање грантовима за програме/пројекте и активности који се су/финансирају грантовима из буџета јединица локалне самоуправе.

Приликом креирања методологије треба имати у виду одредбе Закона о локалној самоуправи и Закона о буџетском систему Републике Српске у погледу надлежности јединица локалне самоуправе. При креирању методологије треба користити Методологију управљања грантовима за програме и пројекте који се финансирају или суфинансирају средствима буџета Републике Српске, ЛОД методологију за додјелу средстава организацијама цивилног друштва и добре праксе управљања грантовима у Републици Српској и интегрисати их у јединствену методологију примјерену управљању грантовима у јединицама локалне самоуправе.

Методологијом треба регулисати поступке планирања, додјеле, праћења, контроле и извјештавања о грантовима. Посебну пажњу треба посветити питањима која се односе на примјену економских принципа (економичности, ефикасности и ефективности) у управљању грантовима.

У прилогу методологије потребно је креирати обрасце за поједине поступке у управљању грантовима и врстама гранта како би се на тај начин обезбиједила јединственост и једнообразност у примјени.

5.3. Успоставе функционалне евиденције и базе података о грантовима на нивоу јединица локалне самоуправе.

На нивоу јединица локалних самоуправа треба да се обезбиједи јединствене, потпуне и поуздане евиденције и базе података о корисницима грантова и додијељеним грантовима.

Јединствене евиденције и базе података треба да садрже податке о врстама грантова, корисницима грантова, укупне податке о одобреним и искориштеним грантовима и по корисницима, податке о планираним и реализованим програмима/пројектима који се су/финансирају из грантова, резултате наведених програма/пројеката, податке о додјели грантова, контроли и извјештавању и друге податке релевантне за управљање грантовима.

Потребно је обезбиједити размјену података и информација између одјељења у локалним управама. Јединице локалне самоуправе треба да успоставе комуникацију и координацију са Министарством финансија Републике Српске ради размјене података и информација и формирања јединствене базе података о грантовима у Републици Српској.

5.4. Обезбиједи реално планирање и приказивање грантова у буџетима јединица локалне самоуправе.

Планирање грантова треба проводити у складу са методологијом и у складу са инструкцијама за израду буџета јединица локалне самоуправе. Основа за планирање грантова треба да буду постављени стратешки и оперативни циљеви, извјештаји о извршењу буџета, планирани и извршени грантови, извјештаји о реализацији су/финансираних програма/пројеката из грантова, планирани програми/пројекти у буџетској години и други подаци и информације из евиденција и база података.

У поступку планирања буџета и грантова потребно је преиспитати поједине позиције грантова и направити разграничење између грантова, субвенција, трансфера и дознака и на тај начин обезбиједити реално планирање и приказивање грантова у буџетима.

5.5. Обезбиједи квалитетнији и једноставнији интерни нормативни оквир, компатибилан и комплементаран са методологијом управљања грантовима.

Јединице локалне самоуправе након доношења методологије треба да анализирају и преиспитају интерни нормативни оквир који се односи на грантове и по потреби га иновирају и ускладе са методологијом.

Иновирање интерног нормативног оквира треба да резултира са једноставнијим нормативним оквиром и мањим бројем квалитетнијих интерних аката, њиховом усаглашеношћу и комплетношћу. Између интерних аката, којима се поближе регулише примјена закона и подзаконских прописа и методологије за управљање грантовима, треба да постоји компатибилност и комплементарност.

Приликом креирања садржаја интерних аката, посебно критерија за додјелу грантова треба бити постигнута усаглашеност између значаја, обима и садржаја активности, планираних резултата и утицаја на циљеве.

Јединице локалне самоуправе треба да обезбиједу успостављање и имплементацију Финансијског управљања и контроле у складу са Законом о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске и подзаконским прописима, Централне јединице за хармонизацију, за финансијско управљање и контролу и ревизију.

5.6. Унаприједи праксе додјеле грантова и додјелу грантова врше на начин који обезбјеђује једнаке услове за све кориснике.

Потенцијални корисници грантова треба да имају могућност да под једнаким условима конкуришу за су/финансирање програма/пројеката из грантова, са свим потребним подацима и информацијама о грантовима. Додјела грантова треба да буде заснована на програмима/пројектима које израђују потенцијални корисници, а који су у интересу јединица локалне самоуправе.

Грантове треба додјелјивати, у складу са методологијом и интерним нормативним оквиром, примарно путем јавних позива/огласа и на тај начин обезбједити потребну конкурентност и транспарентност. Додјелу грантова по основу појединачних захтјева физичких и правних лица потребно је сводити на најмању могућу мјеру и изузетно примјењивати у непредвиђеним условима и околностима.

Потребно је закључивати уговоре између даваоца и корисника грантова, којима ће се регулисати међусобни односи, права и обавезе. Садржај уговора треба да потенцира јавни интерес и обавезује кориснике грантова на одговорно, намјенско и рационално кориштење грантова, успјешну реализацију програма/пројеката, праћење од стране даваоца и извјештавање даваоца у складу са успостављеним правилима и процедурама.

Трансфер средстава грантова треба проводити у реалним роковима како би се омогућила успјешна реализација су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова.

5.7. Обезбиједи ефикасност и транспарентност поступка додјеле грантова.

Јединице локалне самоуправе треба да обезбиједу јавност, јасност и доступност информација прије и после поступка додјеле грантова. Поступак додјеле грантова потребно је учинити ефикаснијим у погледу примјене прописаних процедура, врсте и броја потребних докумената, начина прибављања докумената, контролних механизма, ефективне комуникације, времена трајања поступка и времена трансфера средстава.

Прије подношења пријава потенцијалним корисницима треба да буду познати услови јавног позива/огласа, потребна документација као доказ за испуњавање услова, начин и рок подношења пријава, расположива средства за додјелу грантова, могући износ по програму/пројекту, критерији за вредновање програма/пројеката.

Приликом вредновања програма/пројеката треба досљедно примјењивати методологију и интерни нормативни оквир, како би се постигла међусобна повезаност између позиције програма/пројекта на ранг листи и износа додијелених средстава по програму/пројекту. Прелиминарне и коначне ранг листе са свим потребним подацима требају бити познате и доступне потенцијалним корисницима и корисницима грантова. На овај начин се обезбјеђује транспарентност и ефикасност поступка и рада локалних управа, што даје интегритет процесу управљања грантовима.

5.8. Унаприједи праћење, контролу и извјештавање у функцији успјешности управљања грантовима и програма/пројеката који се финансирају из грантова.

Јединице локалне самоуправе треба да иновирају систем извјештавања који ће бити оријентисан на учинак. Извјештаји корисника грантова треба да садрже податке о намјенском кориштењу грантова, ангажованим ресурсима у провођењу програма/пројеката, постигнутим резултатима и утицају резултата на остваривање циљева. Ради једнообразности и једноставности извјештавања потребно је креирати јединствене обрасце који ће обезбиједити финансијско и наративно извјештавање.

Локалне управе треба да, у складу са могућностима и расположивим ресурсима, проводе праћење реализације програма/пројеката и кориштења грантова комбинацијом праћења на основу информација из извјештаја корисника грантова и праћења програмских/пројектних активности током провођења, и о томе подносе извјештаје.

Локалне управе на основу континуираног праћења, извјештаја корисника грантова треба да уз примјену индикатора успјешности евалуирају реализацију програма/пројеката који се су/финансирају из грантова, постигнуте резултате и утицај резултата на остваривање стратешких и развојних циљева јединица локалне самоуправе и предузимају мјере ради унапређења управљања грантовима. Локалне управе, у складу са релевантним прописима, треба да предузимају одговарајуће мјере за ненамјенско и нерационално кориштење грантова и неодговарајуће извјештавање.

Вођа ревизорског тима
Далиборка Милијевић, с.р.

Члан ревизорског тима
Велиборка Лалић, с.р

6. ПРИЛОЗИ УЗ ИЗВЈЕШТАЈ

Прилог број 1: Листа референци – попис аката

1. Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 21/92 – пречишћени текст, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05 и 48/11)
2. Закон о буџетском систему Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 121/12, 52/14, 103/15 и 15/16)
3. Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Српске", број 97/16, 36/19 и 61/21)
4. Закон о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 91/16)
5. Закон о рачуноводству и ревизији Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 94/15 и 78/20)
6. Закон о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 63/21)
7. Закон о финансирању политичких странака из буџета Републике, града и општине ("Службени гласник Републике Српске" број 65/08)
8. Закон о спорту ("Службени гласник Републике Српске", број 79/20)
9. Закон о култури ("Службени гласник Републике Српске", број 66/18)
10. Закон о удружењима и фондацијама Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 52/01 и 42/05)
11. Закона о заштити права припадника националних мањина ("Службени гласник Републике Српске", број 2/05)
12. Закона о високом образовању ("Службени гласник Републике Српске", број 40/20 и 67/20)
13. Закона о образовању одраслих ("Службени гласник Републике Српске", број 111/21)
14. Закон о омладинском организовању ("Службени гласник Републике Српске", број 98/04, 119/08 и 1/12)
15. Закон о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 134/11, 9/12 и 40/12)
16. Уредба о стратешким документима у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 94/21)
17. Уредба о спроведбеним документима у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 8/22)
18. Правилник о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике ("Службени гласник Републике Српске", број 98/16, 115/17, 118/18 и 97/23)
19. Правилник о финансијском извјештавању буџетских корисника ("Службени гласник Републике Српске", број 15/17 и 17/22)
20. Правилник о поступку утврђивања испуњености услова за обављање спортских дјелатности и активности ("Службени гласник Републике Српске", број 46/21)
21. Правилник о поступку уписа, садржају и начину вођења спортског регистра ("Службени гласник Републике Српске", број 55/21)
22. Правилник о категоризацији спортова, спортиста и спортских стручњака и стручњака у спорту ("Службени гласник Републике Српске", број 56/21)

23. Одлука о степену развијености јединица локалне самоуправе у Републици Српској за 2023. годину ("Службени гласник Републике Српске", број 99/22)
24. Методологија о начину припреме и доношења буџета Републике Српске, Министарство финансија Републике Српске, Бања Лука, фебруар 2013. године,
25. Методологија управљања грантовима за програме и пројекте који се финансирају или суфинансирају средствима буџета Републике Српске, Министарство финансија Републике Српске, Бања Лука, децембар 2014. године
26. Стратегије развоја јединица локалне самоуправе, стратегије развоја културе, социјалне заштите, омладинске политике и друге секторске стратегије, акциони планови за реализацију стратегија
27. Средњорочни и годишњи програми рада јединица локалне самоуправе
28. Буџети, Одлуке о извршењу буџета и рјешења о реалокацијама
29. Упутство за припрему буџета јединица локалне самоуправе, буџетски захтјеви одјељења, буџетски захтјеви корисника грантова који имају унапријед утврђене позиције у буџету
30. Средњорочни и годишњи програми развоја спорта јединица локалне самоуправе, планови за су/финансирање програма/пројеката и активности из грантова у области културе, борачко-инвалидске заштите, социјалне заштите, удружења грађана
31. Мапе пословних процеса и регистар ризика за процес управљање грантовима у оквиру финансијског управљања и контроле
32. Интерна акта јединица локалне самоуправе о критеријумима и поступку за додјелу и престанак статуса удружења од јавног интереса и одлуке о утврђивању статуса удружења од јавног интереса
33. Интерна акта јединица локалне самоуправе којима су дефинисане процедуре додјеле грантова, услови, документација, критерији, обрасци за пријаву и обрасци за извјештавање за додјелу грантова спортским организацијама и клубовима, удружењима и организацијама у области културе, организацијама цивилног друштва, удружењима и организацијама у области социјалне и здравствене заштите, удружењима и организацијама у области образовања и науке, у области борачко-инвалидске заштите
34. Појединачни акти о одобравању и уговарању грантова у јединицама локалне самоуправе (одлуке, рјешења, закључци, рјешења, закључци градо/начелника и начелника одјељења, уговори потписани са корисницима грантова)
35. Рјешења о именовању комисија за расподјелу грантова и комисија/тимова за праћење реализације су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова
36. Јавни позиви/огласи за су/финансираних програма/пројеката и активности из грантова, записници комисија, бодовне и ранг листе
37. Документација корисника грантова коју подносе при достављању захтјева јединицама локалне самоуправе за додјелу грантова
38. Евиденције/базе о организацијама цивилног друштва, удружењима, организацијама и спортским клубовима, корисницима грантова и достављеним извјештајима корисника грантова
39. Извјештаји о реализацији стратешких, развојних, средњорочних и годишњих планова рада, извјештаји о извршењу буџета јединица локалне самоуправе
40. Извјештаји комисија/тимова за надзор и мониторинг о трошењу грантова и извјештаји надлежних одјељења о трошењу грантова, надзору и мониторингу

41. Извјештаји интерне ревизије у јединицама локалне самоуправе о управљању грантовима
42. ЛОД методологија за додјелу средстава организацијама цивилног друштва, Приручник, УНДП, 2012. година
43. Приручник за програмско буџетирање за јединице локалне самоуправе у Босни и Херцеговини, Пројекат општинског еколошког и економског управљања (МЕГ пројекат), УНДП
44. Водич кроз анализу кључних проблема управљања финансијама на локалном нивоу, Савез општина и градова Републике Српске, Бијељина, април 2023. година;
45. Најбоље праксе јединица локалне самоуправе у оквиру РеЛОаД пројекта, Савез општина и градова Републике Српске и Савез опћина и градова Федерације Босне и Херцеговине. 2022. година;
46. Израда спроведбених докумената у Републици Српској, Приручник за практичаре јавног сектора, УНДП, 2022. година
47. Релевантна истраживања у форми студија и публикација међународних, невладиних и других организација, научни и стручни радови на тему успјешног управљања јавним финансијама, упављања заснованог на резултатима и управљања грантовима

Прилог број 2: Структура текућих грантова у 64 ЈЛС у 2023. години

Конто	ТЕКУЋИ ГРАНТОВИ - ДОДЈЕЛА 2023. година	УКУПНО	Учешће_%
415119	Остали текући грантови у иностранству	769.999	1
415211	Текући грантови политичким организацијама и удружењима	1.829.584	2
415212	Текући грантови хуманитарним организацијама и удружењима	4.618.548	5
415213	Текући грантови спортским и омладинским организацијама и удружењима	22.604.754	25
415214	Текући грантови етничким и вјерским организацијама и удружењима	3.950.775	4
415215	Текући грантови организацијама и удружењима за афирмацију породице, и заштиту права жена, дјеце, избјеглих и расељених лица, бораца и особа са инвалидитетом	6.071.392	7
415216	Текући грантови организацијама и удружењима у области здравствене и социјалне заштите, заштите животне средине и комуналне дјелатности	7.128.646	8
415217	Текући грантови организацијама и удружењима у области образовања, научно-истраживачке дјелатности, културе и информација	7.376.161	8
415218	Текући грантови организацијама и удружењима у области економског и привредног развоја	1.905.410	2
415219	Остали текући грантови непрофитним субјектима у земљи	9.526.726	10
415221	Текући грантови јавним финансијским субјектима	92.848	0
415223	Текући грантови финансијским субјектима (осим јавних)	94.654	0
415225	Текући грантови јавним нефинансијским субјектима у области пољопривреде, шумарства, водопривреде, енергетике, рударства, индустрије, грађевинарства, занатско-предузетничке дјелатности, угоститељства, трговине, туризма, саобраћаја	4.216.560	5
415226	Текући грантови нефинансијским субјектима у области пољопривреде, шумарства, водопривреде, енергетике, рударства, индустрије, грађевинарства, занатско-предузетничке дјелатности, угоститељства, трго., туриз., саобр. (осим јавних)	1.570.375	2
415227	Текући грантови јавним нефинансијским субјектима у области образовања, научно-истраживачке дјелатности, културе, информација, здравства, социјалне заштите, заштите животне средине и комуналне дјелатности	7.423.212	8
415228	Текући грантови нефинансијским субјектима у области образовања, научно-истраживачке дјелатности, културе, информација, здравства, социјалне заштите, заштите животне средине и комуналне дјелатности(осим јавних)	7.721.672	8
415229	Остали текући грантови у земљи - текући грантови појединцима	4.449.378	5
УКУПНО:		91.350.694	100

Извор података: Бруто биланси ЈЛС за 2023. годину; Илустрација: ГСРЈС РС

Прилог број 3: Постојање интерних аката за додјелу грантова у 13 ЈЛС

Интерни акти за су/финансирање програма/пројеката и активности из грантова важећи у 2023. години								
Ред. бр.	ЈЛС	Спортски клубови и организације	Удружења и организације у области културе	Удружења грађана и организације (ОЦД)	Омладинска удружења и организације	Удружења и организације у области социјалне и здравствене заштите	Удружења и организације у области образовања	
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Бања Лука	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	
2	Приједор	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА		
3	Прњавор		ДА					
4	Добој	ДА	ДА	ДА	ДА			
5	Теслић	ДА	ДА		ДА	ДА		
6	Модрича		ДА					
7	Бијељина	ДА	ДА					
8	Шековићи	ДА						
9	Трново							
10	Фоча	ДА	ДА			ДА		
11	Вишеград	ДА	ДА					
12	Требиње	ДА	ДА	ДА				
13	Невесиње	ДА						
УКУПНО:		10 од 13	11 од 13	10 од 13	10 од 13	11 од 13	9 од 13	

Извор података: Интерна акта ЈЛС за додјелу грантова; Илустрација: ГСРЈС РС

Прилог број 4: Извршење буџета (грантова) у 2023. години у 13 ЈЛС

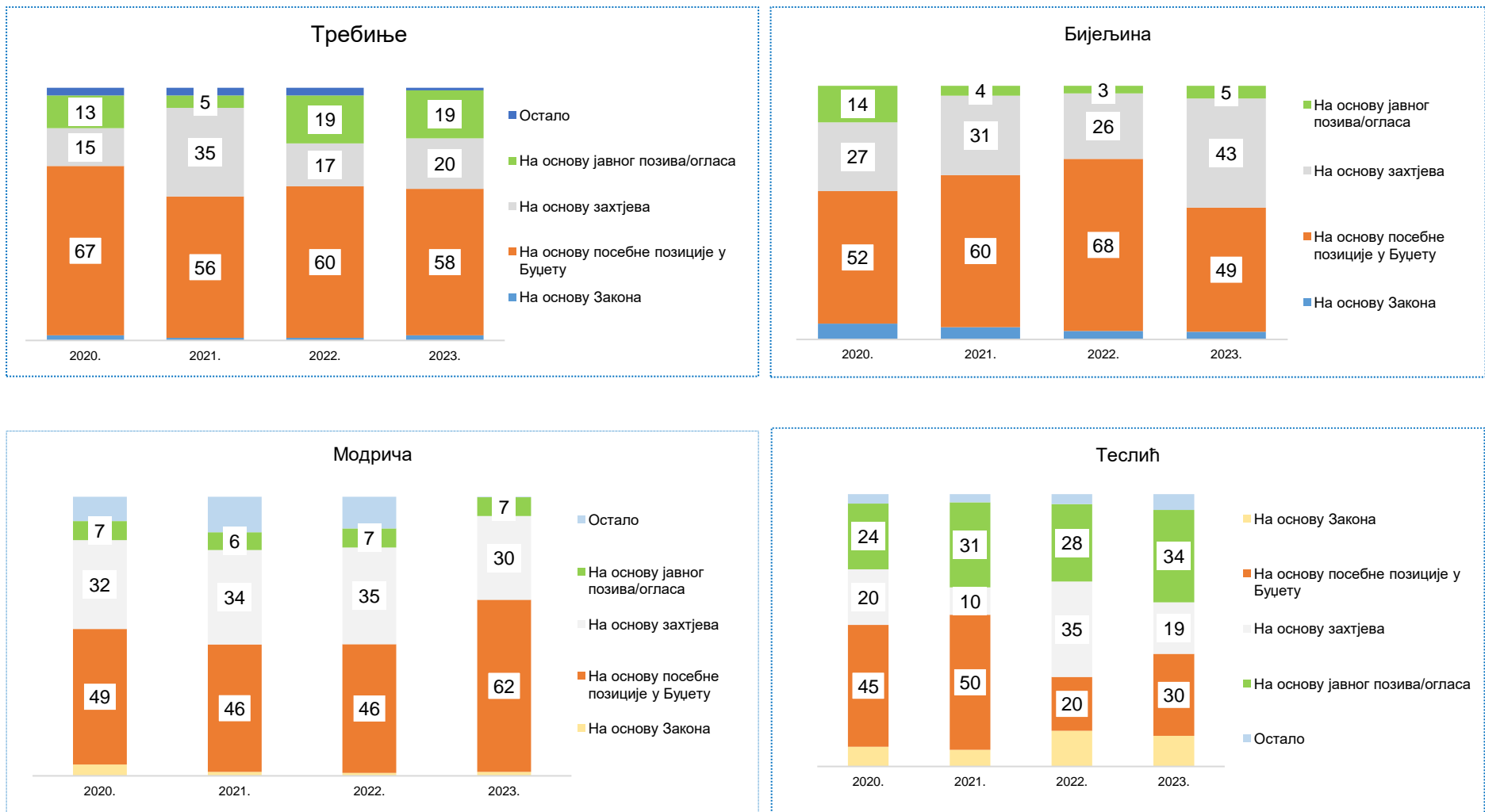
ЈЛС	ГРАНТОВИ_2023. година						
	БУЏЕТ	РЕБАЛАНС БУЏЕТА (први)	РЕБАЛАНС БУЏЕТА (други)	РЕАЛОЦИРАНИ буџет/ребаланс	ИЗВРШЕЊЕ БУЏЕТА	Извршење/буџет_%	Извршење/реалоцирани буџет_%
1	2	3	4	5	6	7(6/2*100)	8(6/5*100)
Бања Лука	11.215.700	26.583.700		28.201.720	27.337.073	244	97
Бијељина	6.899.250			7.572.424	7.512.261	109	99
Приједор	4.530.600	4.844.800		4.844.800	4.566.641	101	94
Добој	9.876.000	9.581.000		10.817.700	10.600.753	107	98
Требиње	5.663.770	6.136.685		6.134.185	6.294.619	111	103
Прњавор	1.515.500	1.942.254		2.008.869	1.977.982,00	131	98
Фоча	2.429.700	1.804.000		1.873.821	1.865.811	77	100
Вишеград	994.000	1.057.600	1.108.100	1.124.670	1.100.091	111	98
Теслић	1.343.950			1.188.820	1.186.641	88	100
Модрича	1.488.000	1.903.050		1.903.050	1.778.000	119	93
Невесиње	680.240	732.920		732.920	730.140	107	100
Шековићи	346.900	363.000		367.790	408.951	118	111
Трново	983.562	1.228.141		1.228.141	1.174.281	119	96
УКУПНО:	47.967.172	56.177.150	1.108.100	67.998.910	66.533.271	139	98

Извор података: Буџети, ребаланси, рјешења о реалокацијама, извршење буџета ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

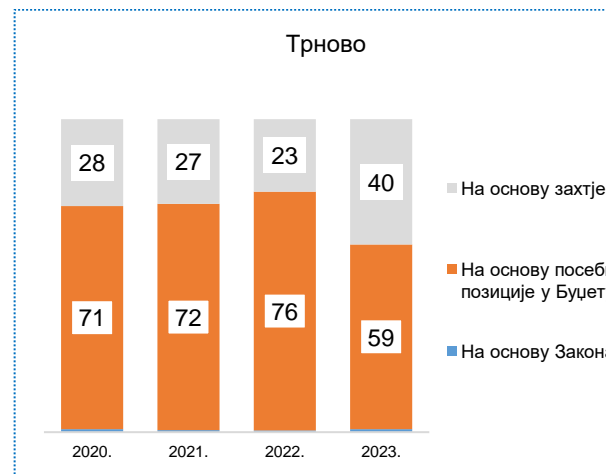
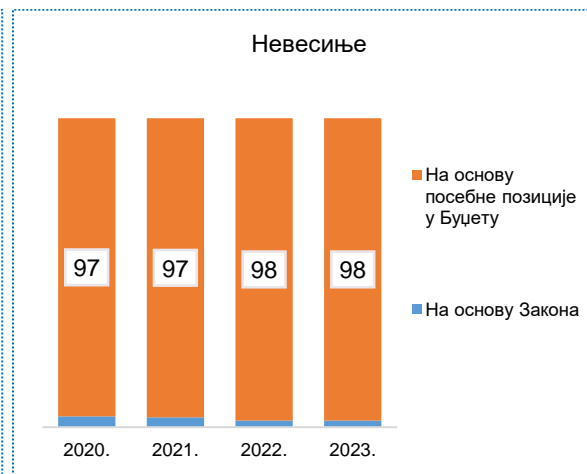
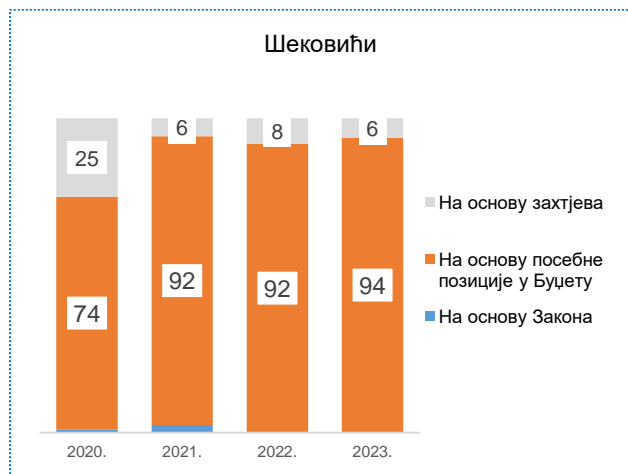
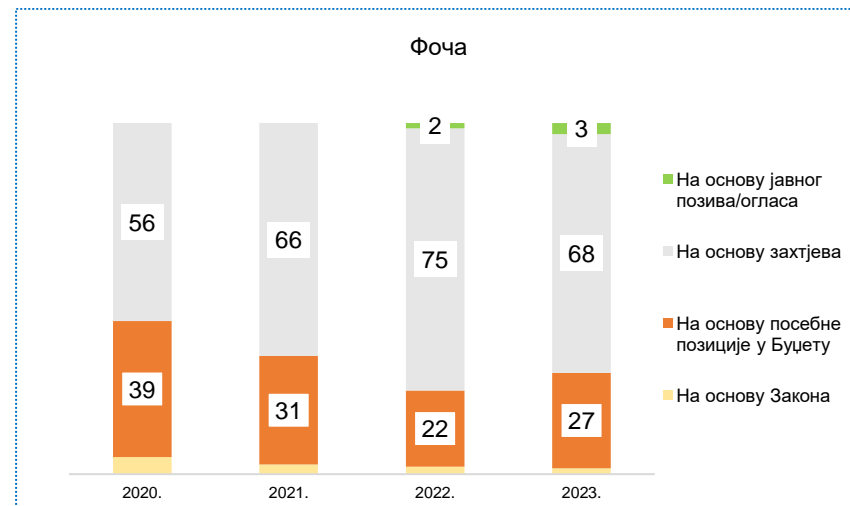
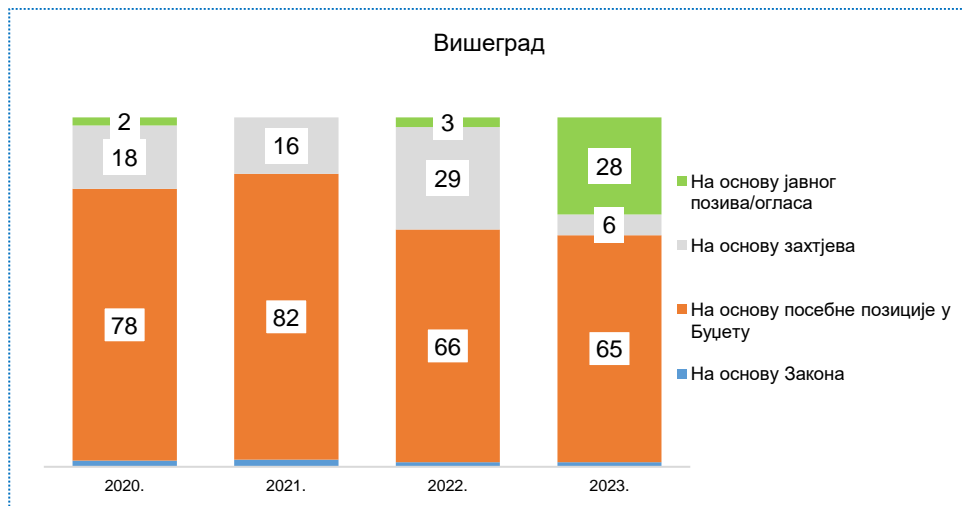
Прилог број 5: Основи и начини додјеле грантова у 13 ЈЛС за период 2020-2023. година_%

Извор података: Упитници и документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

Извор података: Упитници и документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

Извор података: Упитници и документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

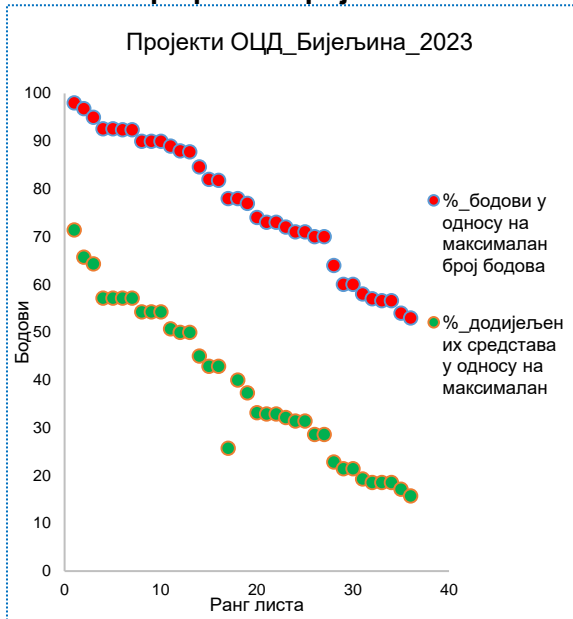
Прилог број 6: Корисници грантова који су на унапријед утврђеним позицијама у буџетима ЈЛС у 2023. години

Удужења од општег/јавног локалног интереса (УЈИ) и корисници грантова на посебним позицијама у буџетима ЈЛС					
Ред. бр.	ЈЛС	Одлука о критеријима и поступку за дојелу и престанак статуса УЈИ за ЈЛС и Одлуке о утврђивању статуса УЈИ	УЈИ и корисници грантова на посебним позицијама у буџетима у 2023. години		
			Утврђен укупан број УЈИ	Број УЈИ на посебним позицијама у буџету	Укупан број корисника грантова који су на посебним позицијама у буџету
1	2	3	4	5	7
1	Бања Лука	ДА/ДА	8	8	12
2	Приједор	ДА/ДА	11		15
3	Прњавор				18
4	Добој	НЕ/ДА	2		18
5	Теслић				5
6	Модрича				11
7	Бијељина	ДА/ДА	23	11	19
8	Шековићи				16
9	Трново				29
10	Фоча	ДА/ДА	8		7
11	Вишеград	НЕ/ДА	7	4	14
12	Требиње				15
13	Невесиње	У изради			51
УКУПНО:		4/6	59	23	230

Извор података: Документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

Прилог број 7: Утицај бодова који су добијени по основу вредновања програма/пројекта на износ одобрених средстава за програме/пројекте у ЈЛС

Графикон број 1.

Графикон број 2.

Извор података: Бодовне и ранг листе ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

На графикону 1. за пројекте ОЦД је примјер постојања корелације бодова добијених по основу критерија вредновања и износа одобрених средстава. Јасно је да са растом броја бодова по програму/пројекту корисник је боље рангиран на ранг листи и добије више средстава за програм/пројекат.

На графикону 2. за пројекте ОЦД има одређених одступања и нема јасне корелације бодова добијених по основу критерија вредновања и износа одобрених средстава. Са растом броја бодова по програму/пројекту корисник је боље рангиран на листи, али не добије више средстава за програм/пројекат.

Прилог број 8: Уговарање грантова у једном броју ЈЛС у зависности од врсте гранта

Уговарање грантова у граду Бања Лука

Ред. бр.	Врста текућег гранта	Одлука/Решење о одобравању средстава градоначелника	Одлука/Решење о одобравању средстава начелника одјељења	Уговор о регулисању међусобних права и обавеза - градоначелник	Појединачни захтјеви за исплату средстава по Плану/програму
1	2	3	4	5	6
1	Спорт (основни, посебни и допунски програм развоја спорта)		ДА (решење)		
2	Културно умјетнички аматеризам - Финансирање КУД-ова (план су/финансирања)				ДА (надлежном одјељењу)
3	Културно умјетнички аматеризам - Финансирање оркестара, хорова и аматерских позоришта за редовне програмске активности (план су/финансирања)				ДА (надлежном одјељењу)
4	Календар културних манифестација Града (Календар културних манифестација усваја Скупштина)			ДА (уговор)	
5	Реализација пројеката из Стратегије културе	ДА (решење)		ДА (уговор)	
6	Су/финансирање пројеката удружења грађана путем јавног позива	ДА (одлука)		ДА (уговор)	
7	Су/финансирање активности удружења из области БИЗ којим је утврђен статус удружења од интереса за град				ДА (надлежном одјељењу)
8	Календар туристичких манифестација Града			ДА (уговор)	

Извор података: Документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

Уговарање грантова у граду Приједор

Ред. бр.	Врста текућег гранта	Одлука/Решење/Закључак о одобравању/исплати средстава градоначелника	План/Одлука/Решење/ Закључак о одобравању/исплати средстава начелника одјељења	Уговор о регулисању међусобних права и обавеза градоначелник
1	2	3	4	5
1	Корисници на посебној позицији у буџету	ДА (одлука)		
2	Корисници на посебној позицији у буџету	ДА (одлука)	ДА (решење)	
3	Јавни позив за спортске организације/клубове, културне манифестације, националне мањине и социо-хуманитарне савезе и удружења, за финансирање јавних кухиња	ДА (одлука)	ДА (решење)	
4	Јавни позив за младе, удружења и фондације	ДА (одлука)		ДА (уговор)
5	Грант за културне манифестације	ДА (одлука)	ДА (закључак)	
6	Грант за обиљежавање историјских датума		ДА (план и прогам расподеле и решење)	
7	Појединачно поднесени захтјеви Градоначелнику	ДА (одлука)		
8	Појединачно поднесени захтјеви надлежном одјељењу	ДА (закључак)		

Извор података: Документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС

Уговарање грантова у граду Бијељина

Ред. бр.	Врста текућег гранта	Одлука/Решење/Закључак о одобравању/исплати средстава градоначелника	Уговор о регулисању међусобних права и обавеза - градоначелник	Мјесечни захтјев надлежном одјељењу, а одјељење даје налог за плаћање одјељењу за финансије
1	2	3	4	5
1	Средстава за спорт и физичку културу	ДА (одлука)		
2	Спорт-резерва и други појединачни захтјеви током године	ДА (закључак)		
3	Удружења грађана, запошљавање, енергетска ефикасност...	ДА (одлука)	ДА (уговор)	
4	Посебна позиција - ЈП " Дирекција за развој и изградњу града", ЈИП "Семберија и Мајевица"...		ДА (уговор)	ДА (захтјев и налог за плаћање)
5	Посебна позиција-УЈИ	ДА (закључак)		ДА (захтјев и налог за плаћање)

Извор података: Документација ЈЛС; Илустрација: ГСРЈС РС